

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Reforma systému důchodového zabezpečení v ČR

Reforming the pension system in the Czech Republic

Jana Dobřemyslová

Plzeň 2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Reforma systému důchodového zabezpečení v ČR“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v přiložené bibliografii.

V Plzni, dne 31. 3. 2012

.....

Jana Dobřemyslová

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Čestmíru Jarému za odborné vedení a cenné rady při zpracování tématu.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině za trpělivost a podporu.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA.....	9
1.1 Historie sociálního a důchodového zabezpečení.....	9
1.2 Vymezení pojmů	10
1.3 Důchodové pojištění v České republice	11
2 DŮCHODOVÉ SYSTÉMY	12
2.1 Financování důchodových systémů	12
2.2 Současný stav důchodového systému v České republice.....	13
2.3 Důvod neudržitelnosti současného důchodového systému a důvody pro nutnost jeho změny	13
3 DŮCHODOVÉ SYSTÉMY V EU	19
3.1 Důchodový systém v Holandsku.....	20
3.2 Důchodový systém v Německu.....	21
3.3 Důchodový systém v Rakousku	22
3.4 Důchodový systém na Slovensku.....	23
3.5 Důchodový systém v Polsku	24
3.6 Zhodnocení vybraných důchodových systémů	25
4 DŮCHODOVÁ REFORMA V ČESKÉ REPUBLICE.....	28
4.1 Návrhy jednotlivých politických stran na změnu důchodového systému prezentované ve volbách do poslanecké sněmovny v roce 2010.....	28
4.1.1 <i>Občanská demokratická strana (ODS)</i>	28
4.1.2 <i>TOP 09</i>	29
4.1.3 <i>Věci veřejné (VV)</i>	29
4.1.4 <i>Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)</i>	30
4.1.5 <i>Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM)</i>	31
4.2 Vývoj důchodové reformy v ČR.....	31
4.3 „Malá důchodová reforma“	32
4.4 Schválená důchodová reforma	34

5	ZHODNOCENÍ NAVRŽENÉ A SCHVÁLENÉ DŮCHODOVÉ REFORMY	40
5.1	Porovnání schválené vládní reformy s předvolebními programy jednotlivých vládních stran	40
5.2	Postoj veřejnosti k důchodové reformě dle průzkumů prezentovaných v médiích	42
6	ZÁVĚR.....	47
7	SE ZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ	49
8	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	50
9	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	51
10	SEZNAM PŘÍLOH.....	56

ÚVOD

V této bakalářské práci se budu zabývat reformou důchodového zabezpečení v České republice. Toto téma jsem si vybrala, protože se jedná o velice sledovaný problém, které se dotýká každého jednotlivého člověka. Již v průběhu zpracovávání bakalářské práce jsem zjistila, o jak velmi dynamické a neustále se měnící téma se jedná. Z tohoto důvodu data uvedená v této bakalářské práci jsou aktualizována k březnu 2012.

Současné moderní společnosti se vyznačují snahou o fungující sociální systém, jehož důležitou složkou je i důchodový systém. Dalo by se říci, že kvalitní sociální systém je jakýmsi určujícím faktorem vyspělosti společnosti. Hlavním smyslem důchodového systému je tedy zabezpečit lidem dostatečný příjem ve stáří tak, aby období stáří pro jedince neznamenal značné snížení životní úrovně.

Stávající důchodový systém se postupně vyvíjel a jeho nastavení je koncipováno pro jiné demografické rozložení obyvatelstva, než je za současného stavu. Díky tomu změny, které proběhnou prostřednictvím důchodové reformy, výrazně ovlivní důchodový systém a týkají se bez výjimky všech obyvatel České republiky. Tento demografický vývoj ovšem není pouze záležitostí České republiky, ale týká se celé vyspělé Evropy a z tohoto důvodu probíhají v současné době i v ostatních státech reformy důchodového zabezpečení, aby se do budoucna minimalizovalo nebezpečí možnosti razantního snížení životní úrovně důchodců.

Cílem mé práce je zhodnotit současné navržené důchodové reformy v České republice v kontextu s návrhy jednotlivých politických stran a dále pak upozornit na možné úskalí nově schválené důchodové reformy.

V první, teoretické části své práce nastíním historii a vývoj sociálního zabezpečení s důrazem na důchodové zabezpečení až po současný stav a popíši důvody neudržitelnosti současného důchodového systému jak v České republice, tak i v EU.

V druhé části pak představím a porovnáám vybrané důchodové systémy států EU tak, aby poskytl přehled o evropském nastavení důchodových systémů.

Ve třetí části popíši a porovnáám předvolební návrhy důchodové reformy jednotlivých politických stran a dále se zaměřím na současný, schválený vládní návrh důchodové reformy.

V závěrečné části bakalářské práce pak zhodnotím schválenou důchodovou reformu a představím svůj vlastní postoj k této problematice.

1 ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA

1.1 *Historie sociálního a důchodového zabezpečení*

Již od pradávna existovala určitá forma solidarity s lidmi různým způsobem znevýhodněnými, například se starými nebo invalidními lidmi. Už v prvobytně pospolné společnosti se jednotlivé rodové kmeny staraly o své staré nebo jinak znevýhodněné členy. Nedá se však hovořit přímo o nějaké sociální instituci, jednalo se v podstatě o vzájemnou pomoc, která vyplývala z lidské přirozenosti.

Ve starověku začaly ve velmi zjednodušené formě existovat instituce sociálního zabezpečení. Jednalo se především o církve, které poskytovaly pomoc chudým, nemocným a starým lidem. Ve středověku se pak mimo církve začaly objevovat také spolky tzv. cechy, které podporovaly své členy v případě úrazu či nemoci.

Později se část zodpovědnosti vůči chudým, starým a nemocným přenesla na obce prostřednictvím domovského práva. Také šlechta v té době pod vlivem křesťanství začala přispívat na pomoc těmto znevýhodněným skupinám, jednalo se však o jednotlivou, neorganizovanou pomoc. V této době však stále největší roli v péči o staré a nemohoucí tvoří rodina.

Na přelomu devatenáctého a začátku dvacátého století se státy v Evropě začínají více angažovat v sociální politice, je to zejména s rozvojem průmyslu a tím i s nárůstem dělnické třídy. Za zakladatele důchodového pojištění je považován německý kancléř Otto von Bismarck.

Počátky novodobého sociálního pojištění v České republice jsou úzce spjaty se sociálním pojištěním rakouské monarchie, jíž jsme byli součástí až do roku 1918. Se vznikem samostatného Československa v roce 1918 byl převzat celý právní řád a právní systém Rakousko-Uherska a prostřednictvím recepčního zákona vzniklo Ministerstvo sociální péče. V roce 1924 pak vznikl zákon o invalidním a starobním pojištění dělnictva, kde již byli povinně pojištěni všichni, kteří byli též pojištěni na základě zákona o nemocenském pojištění. Invalidní a starobní pojištění pro území celého státu zabezpečovala Ústřední sociální pojišťovna v Praze. [1] Samotné Ministerstvo sociální péče pak nad touto pojišťovnou vedlo vrchní dozor. Pro státní zaměstnance existovalo pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách pro případ invalidity a stáří. Toto pojištění spravoval Všeobecný penzijní ústav v Praze.

V období druhé světové války bylo Ministerstvo sociální a zdravotní péče zrušeno a jeho agendu převzalo Ministerstvo vnitra a sociální péče.

Po druhé světové válce a s nástupem socialistického režimu se postupně mění státní správa a tím i oblast sociálního zabezpečení. Důchodové pojištění jako samostatný prvek neexistuje, ale je součástí daně.

S koncem socialistického režimu na konci roku 1989 nastala změna i v oblasti sociální péče. Nově vznikla Česká a Slovenská federativní republika. Model Ministerstva práce a sociálních věcí zůstává a 1. 1. 1992 vchází v platnost zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, který zůstává zachován i po rozdělení Československa a platí až dosud. Sociální zabezpečení podle tohoto zákona zahrnuje nemocenské pojištění zaměstnanců, osob samostatně výdělečně činných a důchodové pojištění.

Důchodovým pojištěním se v současné době zabývá zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, který nabyl účinnosti dne 1. ledna 1996 a upravuje důchodové pojištění pro případ stáří, invalidity a úmrtí živitele.

1.2 Vymezení pojmů

Důchodové pojištění je součástí pojištění na sociální zabezpečení, proto je důležité si nejprve vymežit pojem sociální zabezpečení.

Pojem sociální zabezpečení lze chápat několika způsoby. „V demokratických evropských systémech se jednalo o zajištění lidských práv státem na přijatelné sociální úrovni, tedy o sociální „bezpečnost“ občanů, o sociální zajištění jejich lidských (občanských) práv, v socialistických systémech střední a východní Evropy se ve stejné době jednalo o převzetí péče o občany státem, jako výraz ideologie redistributivního pojetí socialismu.“ [4, s. 47]

Nicméně v dnešní době lze definovat sociální zabezpečení jako „souhrn právních norem, institutů, institucí a vztahů, jejichž účelem je předcházet možným sociálním rizikům, odstraňovat nepříznivé následky, které vzniknou jedincům v důsledku stanovených sociálních událostí, a vytvářet tak příznivé podmínky pro všestranný sociální rozvoj člověka.

Sociální pojištění tedy řeší takové sociální situace, na něž se lze dopředu připravit, a to ve smyslu odkladu části finančních prostředků k řešení budoucí sociální situace. Sociální pojištění obvykle zahrnuje případy ztráty zaměstnání (pojištění v nezaměstnanosti), ztrátu zdraví (pojištění zdravotní), krátkodobou ztrátu pracovní schopnosti (pojištění nemocenské), dlouhodobou ztrátu pracovní schopnosti (pojištění důchodové) a ztrátu výdělečných schopností v důsledku pracovního úrazu a nemoci z povolání (pojištění úrazové).“ [4, s. 48]

Sociální pojištění je obvykle financováno z příspěvků pojištěnců, zaměstnavatelů a z příspěvků státu.

Jak již bylo zmíněno, součástí sociálního zabezpečení je i důchodové pojištění. Důchodové pojištění lze definovat jako zajištění občanů při dlouhodobých sociálních událostech a směřuje zejména vůči občanům v postproduktivním věku anebo vůči občanům, kteří sice jsou v produktivním věku, avšak z důvodu dlouhodobé ztráty pracovní schopnosti nemohou účastnit ekonomických aktivit. Tradičně je pak ještě do důchodového pojištění řazeno i zajištění jedinců při ztrátě živitele. [4]

1.3 Důchodové pojištění v České republice

V České republice dle zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, rozeznáváme tyto druhy důchodů:

- starobní
- invalidní
- vdovský a vdovecký
- sirotčí

Výše důchodu se skládá ze základní výměry a z procentní výměry. Základní výměra se stanoví pevnou částkou a procentní výměra se stanoví procentní sazbou z výpočtového základu, jde-li o důchody starobní a invalidní, nebo z procentní výměry důchodu zemřelého, jde-li o důchody vdovské a sirotčí. [5]

Důchodové pojištění je placeno formou pojistného na důchodové pojištění, které je příjmem státního rozpočtu, ale v rámci státního rozpočtu se eviduje na zvláštním účtu důchodového pojištění a v zákonu o státním rozpočtu ČR se uvádí jako samostatná položka příjmů státního rozpočtu. [3]

2 DŮCHODOVÉ SYSTÉMY

Smyslem důchodových systémů je zajištění příjmů pojištěncům po dosažení důchodového věku. Toto zajištění bývá ve většině zemí realizováno pomocí tří rovin důchodového systému, hovoří se o tzv. třech pilířích důchodového systému.

- Prvním pilířem důchodového systému se označují důchodové systémy zajišťované státem nebo veřejnými institucemi v zájmu státu, tzv. všeobecný důchodový systém.
- Za druhý pilíř je označován důchodový systém založený na zaměstnaneckých systémech částečně hrazených zaměstnavatelem, tzv. doplňkové důchodové systémy.
- Třetí pilíř důchodových systémů spočívá na osobním důchodovém spoření jedinců. [4]

2.1 *Financování důchodových systémů*

Důchodové systémy lze financovat dvěma způsoby:

1. ze státního rozpočtu – hovoříme o tzv. důchodovém zabezpečení,
2. ze zvláštního fondu, který je tvořen přímými účelovými platbami pojistného, hovoříme o důchodovém pojištění [4].

První případ financování důchodového systému byl v České republice uplatňován až do roku 1993. Velkou nevýhodou tohoto systému bylo, že byl značně nepřehledný a poskytoval státu možnost volně nakládat a přerozdělovat vybrané prostředky na důchodové pojištění. Díky tomuto přerozdělování docházelo k tomu, že nevyčerpané prostředky určené do důchodového systému se použily na jiné výdaje státního rozpočtu.

Druhý případ financování důchodového systému „lze rozlišit na dva základní způsoby financování důchodového systému:

- **průběžné financování** (tzv. „pay-as-you-go“, ve zkratce **PAYG**), v němž dávky v daném období jsou vypláceny přímo z příspěvků pojištěnců vybraných v tomto období;
- **kapitálové financování**, které předpokládá, že z vybraných příspěvků se vytváří fond, který je po určité době schopen krýt náklady na vyplácené dávky.“ [4, s. 48]

2.2 Současný stav důchodového systému v České republice

Český důchodový systém se v současné době skládá ze dvou částí, pilířů. Jedná se o první a třetí pilíř. Druhý pilíř v českém důchodovém systému prozatím neexistuje, ale je součástí důchodové reformy a nově schváleného zákona č.426/2011 Sb., o důchodovém spoření. Tento zákon vstoupí v platnost 1. ledna 2013 a od té chvíle tedy bude důchodový systém v České republice třípilířový.

Prvním pilířem v České republice je povinné základní důchodové pojištění, dávkově definované a průběžně financované (PAYG). Je univerzální a zabezpečuje všechny ekonomicky aktivní osoby, právní úprava je jednotná pro všechny pojištěnce, neexistují speciální odvětvová schémata apod., jako je tomu v jiných státech. Pouze v oblasti organizačního a administrativního zabezpečení platí určité odchylky pro tzv. silové resorty (např. vojáci, policisté, celníci, hasiči). Důchod ze základního důchodového pojištění pobírá převážná většina obyvatel ve věku vyšším, než je věková hranice pro nárok na starobní důchod. To je dáno historicky, jelikož před rokem 1989 byl tento příjem jediným příjmem v důchodovém věku.

Po roce 1989 vznikl třetí pilíř důchodového spoření a to dobrovolné, doplňkové, příspěvkově definované, kapitálově financované penzijní připojištění se státním příspěvkem. Součástí tohoto pilíře jsou i produkty komerčních pojišťoven - zejména životní pojištění. Důchody přiznávané ze třetího pilíře se zatím podílejí na příjmech důchodců zanedbatelnou měrou. [31]

2.3 Důvod neudržitelnosti současného důchodového systému a nutnost jeho změny

Jak již bylo zmíněno, důchodový systém se postupem času vyvíjí a jeho původní nastavení bylo koncipováno na jinou demografickou strukturu obyvatelstva. Tím, jak se mění struktura obyvatelstva, zlepšuje se lékařská péče, z toho pak následně vyplývá delší doba dožití člověka, či snížená porodnost. To vše má vliv na objem prostředků vybraných na důchodové zabezpečení. Z toho vyplývají tři základní problémy současného důchodového systému v České republice:

– schodkový důchodový systém

V dobách, kdy byl důchodový systém přebytkový, byl tento přebytek rozpuštěn do nákladů státního rozpočtu. Až od roku 1993 je tento účet státního rozpočtu oddělen. Přebytky, kterými by se mohly financovat současné schodky, jsou již rozpuštěny ve

výdajích státního rozpočtu a současné a budoucí schodky této kapitoly státního rozpočtu neúnosně zatěžují státní rozpočet. Vliv na schodkový rozpočet má také fakt, že současní důchodci přispívali do jinak nastaveného důchodového systému z dob totality. V té době prostředky na výplatu důchodů nebyly nikterak odděleny a byly součástí daně, tedy součástí státního rozpočtu.

– **demografický vývoj (nízká porodnost, vyšší doba dožití)**

Trendem nejen u nás ale v celé Evropě je nízká porodnost. Dle průzkumu agentury SANEP, publikované v březnu 2012, je za tímto trendem v České republice převážně špatná životní situace mladých rodin a nedostatečná podpora pro skloubení profesního a rodinného života. [24]

Vyšší doba dožití pak přímo souvisí s neustálým vývojem medicíny, která je v současné době schopna léčit nemoci, na které se dříve umíralo, a s celkovým životním stylem. Podle RNDr. Tomáše Kučery, CSc. z katedry demografie a geodemografie Přírodovědecké fakulty UK v Praze bude počet lidí ve věku nad 85 v roce 2070 pět až šestkrát vyšší než dnes, což se celkově odrazí i na systému důchodového zabezpečení. [14]

– **hlavní zdroj příjmu v důchodovém věku je zajištěn pouze z průběžného systému**

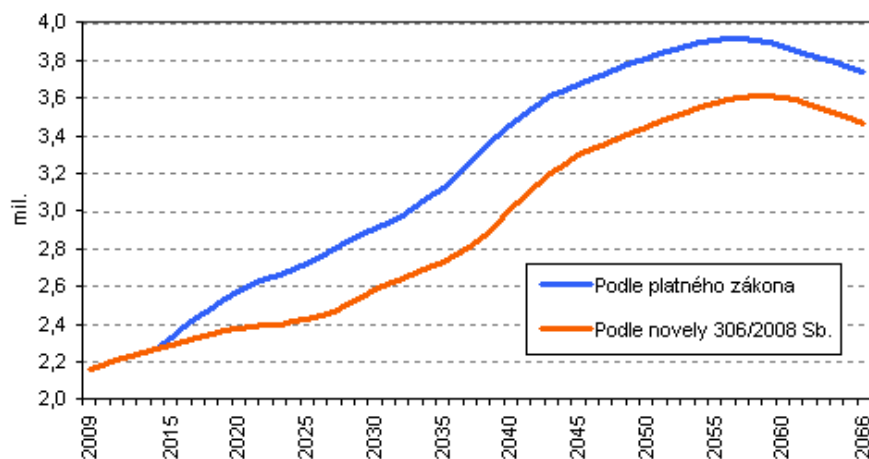
Tím, že v současné době téměř chybí jakákoli diverzifikace příjmů ve stáří a veškerý příjem je u převážné většiny důchodců pouze z příjmů od státu, je tento systém značně nákladný pro státní rozpočet.

Jak již bylo zmíněno, hlavní problém nutnosti změny důchodového systému v České republice je ten, že v současné době již nestačí vybrané prostředky na financování výplaty důchodů současným důchodcům a stát musí systém dotovat z jiných zdrojů. Trend dlouhodobě se zvyšujícího poměru výdajů na důchody a HDP nám dokazuje tabulka v příloze I. V roce 1995 byl poměr výdajů na důchody a HDP 6,9% a v roce 2009 to již bylo 9,1% (což je o 2,2% nárůst).

Česká republika je značně závislá na demografickém vývoji, protože v posledních sedmdesáti letech byl příjem důchodců závislý pouze na příjmech ze státního důchodového pojištění PAYG. Tento systém však počítá s dostatečnou reprodukcí poplatníků, kteří jsou pak prostřednictvím svých odvodů schopni financovat důchody stávajícím důchodcům. Při jakémkoli narušení této rovnováhy nastává problém deficitu

důchodového účtu. Tedy při zachování současného stavu, ale při současném trendu, kdy se zvyšuje doba dožití, dojde dle propočtů Českého statistického úřadu k postupnému navyšování počtu osob s nárokem na starobní důchod až na 3,8 miliónů osob v roce 2066 a tím i k navyšování částky potřebné na důchodové zabezpečení, jak je patrné z tab. č. 1.

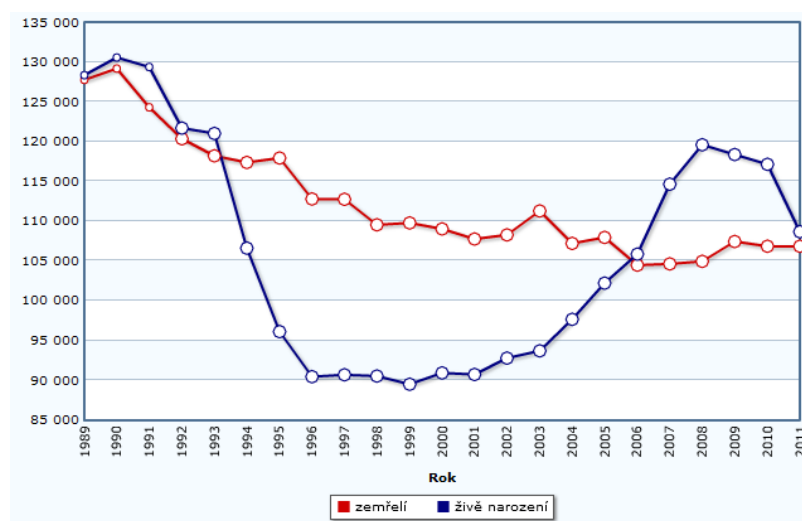
Tab. č. 1: Odhad počtu osob v ČR s nárokem na starobní důchod do roku 2066

Zdroj: Český statistický úřad, 2011

Navyšování počtu poplatníků vzhledem k prodlužující se délce života by samo o sobě nebylo nijak znepokojujícím faktem v případě, že by tento trend byl podpořen i dostatečnou porodností. Bohužel tomu tak není. Porodnost přes náhlý nárůst v letech 2000-2008 (tab. č. 2) má klesající tendenci a spolu s klesající tendencí úmrtnosti má značný vliv na celkovou strukturu obyvatelstva.

Tab. č. 2: Živě narození a zemřelí v České republice

Zdroj: Český statistický úřad, 2012

Snižuje se porodnost, tím pádem i počet budoucích poplatníků a současně se zvyšuje částka potřebná na výplatu důchodového zabezpečení. To je v dlouhodobém měřítku problém.

Česká správa sociálního zabezpečení každoročně uveřejňuje statistiku, z které je nejlépe patrný ekonomický aspekt problému věkové struktury obyvatelstva. Tabulka č. 3 nám jasně dokazuje dlouhodobě trvající klesající trend počtu poplatníků na jednoho starobního důchodce. Od roku 2005 do roku 2011 poklesl z 2,47 na 2,15 poplatníka na jednoho starobního důchodce.

Tab. č. 3: Počet důchodců a poplatníků pojistného k 31. 12.

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet starobních důchodců	1 946 573	1 995 350	2 028 865	2 066 005	2 108 368	2 260 032	2 340 147
Počet poplatníků pojistného	4 817 037	4 848 236	4 880 187	4 978 920	4 905 021	5 011 797	5 039 978
Počet poplatníků na 1 starobního důchodce	2,47	2,43	2,41	2,41	2,33	2,22	2,15

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení, 2012 [8]

Od roku 1993 je důchodový účet oddělen od státního rozpočtu. Díky tomu je jasně doložitelná zvyšující se tendence schodku důchodového pojištění. V absolutních hodnotách nám to zobrazuje tabulka č. 4. K 30. 6. 2011 byl schodek důchodového pojištění 19,6 mld. Kč. Tento schodek je financován ze státního rozpočtu a zvyšuje tak celkový schodek státního rozpočtu.

Tab. č. 4: Příjmy a výdaje na dávky důchodového pojištění k 30. 6. (mld. Kč)

Důchodové pojištění	2011	2010	2009
Příjmy z pojistného na důchodové pojištění za měsíc leden-červen	157,3	150,8	155,2
Celkem výdaje na důchody vyplacené za měsíc leden-červen	-176,9	-165,5	-161
Příjmy a výdaje na dávky důchodového pojištění k 30.6.	-19,6	-14,7	-5,8

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení, 2011

I odhady do budoucna však nejsou příliš příznivé. Průběžný důchodový systém by měl být sice stavěný na výkyvy hospodářského cyklu, střídání období expanze a recese, ale

díky špatnému demografickému vývoji je tento cyklus vážně narušen. Domnívám se, že i současná recese trend schodkového důchodového systému jen podpořila.

Naděje člověka dožít se vyššího věku je daleko větší, než tomu bylo například před padesáti nebo sto lety, kdy vznikl tento systém. Je to dáno především zvyšováním kvality lékařské péče a jiným životním stylem společnosti.

Nízká porodnost a vyšší doba dožití člověka způsobí v budoucnu nerovnost mezi nově narozenými a počtem zemřelých. Nejlépe je to patrné z grafu věkových struktur zpracovaného Ministerstvem práce a sociálních věcí (viz příloha A), který zachycuje postupný vývoj struktury obyvatelstva podle pohlaví v roce 2020, 2030, 2050 a 2070 oproti výchozímu stavu z roku 2008. Jejich tvar je ovlivněn zejména úrovní porodnosti, úmrtnosti a v současné době výrazně roste i význam migrace.

Toto reprodukční chování je založeno na celé řadě sociálních, ekonomických a politických důvodů. Na aktuální společenské podmínky lidé reagují různým typem reprodukčního chování, z historie víme, že je téměř pravidlem, že během válek roste úmrtnost. Stejně tak jsou velmi typické i vlny zvýšené porodnosti, které následují po těchto válečných letech. Například první světová válka přinesla pokles porodnosti, po jejím skončení následoval nárůst porodnosti, který vystřídán poklesem v důsledku světové hospodářské krize. Ten pokračoval i na počátku druhé světové války. Od čtyřicátých let dvacátého století dochází k nárůstu porodnosti a to původně z důvodu snahy se vyhnout totálnímu nasazení. Tento nárůst pokračoval i po druhé světové válce až do roku 1958, kdy byly uvolněny podmínky pro interrupce, což mělo samozřejmě vliv na snížení porodnosti. Další vlna porodnosti nastala v sedmdesátých letech dvacátého století, jako důsledek vládní politiky a také faktu, že již byly v reprodukčním věku silné ročníky válečných a poválečných let. Pokles porodnosti znovu nastal po roce 1989, kdy se lidem naskytly jiné možnosti a z tohoto důvodu odsouvali svoji reprodukci do pozdějších let. Začátkem dvacátého prvního století pak opět nastává zvýšená porodnost, která v současné době pozvolna ustává.

Na tvaru grafu věkové struktury (viz příloha A) se výše uvedené události projevují různými hodnotami, proto věková struktura vykazuje značné nepravidelnosti. Jasně patrné výstupky znázorňující silné populační ročníky poválečných let a let sedmdesátých jsou nedostatečně nahrazovány ročníky následujícími. Je také jasně vidět vzrůstající trend prodlužující se délky věku člověka.

Nejedná se ovšem pouze o prostý problém reprodukce obyvatelstva, hlavně z ekonomického hlediska se jedná o problém poměru ekonomicky aktivního obyvatelstva k ekonomicky neaktivnímu obyvatelstvu se všemi jeho důsledky. Tím, že se bude zvyšovat objem ekonomicky neaktivního obyvatelstva, které je z části nebo zcela závislé na sociální podpoře a mezigenerační solidaritě, se bude zvyšovat i celková daňová zátěž ekonomicky aktivního obyvatelstva. Zvyšující se tendence podílu ekonomicky neaktivního obyvatelstva k ekonomicky aktivnímu nám zobrazuje graf očekávaného vývoje podílu osob ve věku 65+ na počet osob ve věku 16-64 (viz příloha B). Zde je patrný strmý nárůst zejména od roku 2015, který je dán pozdějším odchodem poválečné generace do důchodu a též strmý nárůst od roku 2040, kdy začnou odcházet do důchodu první ročníky ze sedmdesátých let dvacátého století.

Tento problém není pouze specifickým problémem České republiky, ale problémem změny struktury obyvatelstva v celé Evropě. Z odhadu Evropského statistického úřadu Eurostat vyplývá, že se porodnost začne mírně zvyšovat z 1,54 narozených dětí na jednu ženu v roce 2008 na 1,60 narozených dětí na jednu ženu v roce 2030 a dále pak až na 1,64 v roce 2060 (viz graf v příloze C). I přes to se jedná jen o nepatrný nárůst, který nepřesáhne ani prostou míru reprodukce. Fakt, že se v dlouhodobém horizontu bude snižovat podíl ekonomicky aktivních obyvatel k ekonomicky neaktivním nám dokládá další graf (viz příloha D) vypracovaný Evropským statistickým úřadem. Tento graf zahrnuje procentní podíl ekonomicky neaktivního obyvatelstva k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu. Z tohoto grafu je patrné, že s tímto problémem se potýkají všechny státy EU. Z grafu také jasně vyplývá předpoklad, že v roce 2060 bude podíl osob nad 65 let věku oproti počtu ekonomicky aktivních obyvatel na dvojnásobku současného stavu.

To vše dokládá, že současný důchodový systém je v budoucnu finančně neudržitelný. Ve většině evropských států proto postupně dochází k reformám důchodového zabezpečení. Systém průběžného financování důchodového zabezpečení jako jediný zdroj zabezpečení ve stáří se ukázal, že je v budoucnu nerealizovatelný. Z tohoto důvodu hlavně, ve státech bývalé východní Evropy, kde není soukromý sektor v důchodovém zabezpečení historicky zainteresovaný, začal být kladen důraz na kombinaci průběžného financování se soukromým spořením.

3 DŮCHODOVÉ SYSTÉMY V EU

Důchodové systémy v EU mají rozdílné pojetí jak z hlediska rozdílných kulturně-společenských tradic, tak díky tomu, že se jednotlivé státy Evropy nacházejí v různé fázi reformy důchodového systému. V celkovém kontextu se však dá říci, že mají jednotnou koncepci diverzifikace příjmů v důchodu a společný je i fakt, že do důchodového systému je zapojen veřejný sektor. Jednotlivé státy se liší pouze mírou jeho zapojení. Veřejný penzijní systém často poskytuje minimální garantovaný důchod. Některé státy mají garantovanou minimální výši důchodu, v jiných státech záleží na výši naspořené částky v penzijním systému. Z přehledu stávajících penzijních systémů v EU zpracovaného Evropským statistickým úřadem (viz příloha E) jasně vyplývá, že jediné tři státy, které nemají v důchodovém systému zaveden druhý pilíř, je Česká republika, Řecko a Estonsko. V České republice toto řeší nově schválená reforma důchodového systému.

Z této tabulky též vyplývá zajímavé srovnání přístupu jednotlivých států EU k zaměstnaneckému penzijnímu pojištění. Ve státech s dlouholetou tradicí důchodového systému, jako je Německo a Rakousko, existuje velmi silné zastoupení zaměstnaneckých fondů. Oproti tomu ve státech bývalé východní Evropy jako jsou Maďarsko, Slovensko nebo i Česká republika tato tradice zcela chybí.

V neposlední řadě tabulka v příloze E dokazuje fakt, že v prvním pilíři je částka důchodu vesměs odvislá od částky mzdy v produktivním věku života člověka a z druhého a třetího pilíře se částka odvíjí individuálně dle naspořené částky.

Srovnání důchodových systémů není jednoduché, jelikož každý důchodový systém je specifický a závisí na sociálních, kulturních a ekonomických aspektech dané země. O srovnání důchodových systémů se od roku 2009 pokouší mezinárodní společnost Mercer. Srovnání provádí každoročně pomocí váženého průměru tří dílčích indexů: hodnotících přiměřenost, udržitelnost a integritu penzijního systému. Čím vyšší hodnotu tzv. Melbourne Mercer Global Pension Index má, tím je důchodový systém dané země lepší. [25]

V říjnu roku 2011 vyšla poslední studie věnovaná porovnání důchodových systémů. Z této studie vyplynulo (příloha F), že nejlepší důchodový systém má Holandsko, následuje ho důchodový systém v Austrálii, Švýcarsku a Švédsku.

Ani Evropská komise při Evropské unii nezůstává pozadu při řešení problému důchodových systémů, což dokládá fakt, že 16. 2. 2012 vydala tzv. Bílou knihu o přiměřených, spolehlivých a udržitelných důchodech v Evropské unii. Jedná se vlastně o analýzu problémů důchodového zabezpečení v Evropské unii a soubor doporučení a opatření, na které by se měly členské státy při reformách důchodového systému zaměřit, a to hlavně:

- svázat věk pro odchod do důchodu s očekávanou střední délkou života,
- omezit předčasné důchody a další cesty z trhu práce,
- podpořit delší pracovní kariéry zabezpečením lepšího přístupu k celoživotnímu vzdělávání, upravit pracovní prostředí specificky pro různé pracovní skupiny, rozvíjet pracovní příležitosti pro starší osoby a podporovat aktivní a zdravé stárnutí
- sjednotit věk pro odchod do důchodu mužů a žen,
- podpořit rozvoj doplňkového důchodového spoření a tím podpořit důchodové příjmy [27].

Pro lepší pochopení důchodového systému v České republice budu v následující kapitole rozebírat a porovnávat důchodové systémy ve vybraných státech EU. Popsat detailně jednotlivé důchodové systémy je velice obsáhlé, proto se zde zaměřím jen na základní informace týkající se důchodového systému dané země, vztahující se taktéž ke změnám v důchodové reformě v České republice. Zejména pak na počet pilířů důchodového zabezpečení, procentní odvod ze mzdy zaměstnance do státního pilíře důchodového pojištění, věk odchodu do důchodu a dobu pojištění potřebnou pro splnění nároku na státní důchodové pojištění.

Jako první zemi pro porovnání důchodového systému jsem si vybrala Holandsko a to právě pro jeho kladné hodnocení společností Mercer. Dále představím důchodové systémy států sousedících s Českou republikou - Německa, Rakouska, Slovenska a Polska. Z demografického, kulturního a sociálního hlediska totiž mají k České republice nejbližší.

3.1 *Důchodový systém v Holandsku*

Holandský důchodový systém má tři hlavní pilíře. První pilíř je základní státní starobní důchod v rámci zákonného pojištění. Druhý a největší pilíř holandského důchodového systému je systém nepovinných zaměstnaneckých fondů. Ty tvoří obvykle více než

padesát procent důchodového pojištění. Tento systém penzijního připojištění má bohatou historii a je páteří důchodového systému v Holandsku, v přepočtu na obyvatele má Holandsko jednu z největších penzijních rezerv na světě. Třetí pilíř zahrnuje soukromé úspory na důchod.

Státní starobní důchody jsou financovány DB PAYG systémem (dávkově definovaný systém - dnešní přispěvatelé financují důchodové platby na dnešní důchodce). V druhém a třetím pilíři jsou důchody primárně financovány prostřednictvím příspěvků placených v minulosti na důchodové pojištění a akumulovaných investičních výnosů.

Od roku 1957, kdy byl uzákoněn současný systém důchodového zabezpečení platí, že na důchod mají nárok všichni pojištění občané Holandska platící pojistné ve věku od 15 do 65 let. Úplný nárok na příslušnou dávku důchodového zabezpečení mají pak po dosažení věku 65 let za předpokladu, že nemají žádné mezery v době pojištění. V případě že mají, snižuje se jim dávka důchodu o 2% za každý rok. Do prvního pilíře zaměstnanci odvádějí 18,25% své hrubé mzdy.

Hlavní charakteristikou druhého pilíře důchodového systému Holandska je povinná účast, kolektivní sdílení rizik a systém převodu důchodové hodnoty. Druhý pilíř je financován odvodem z hrubých mezd ve výši 17,95 % (zaměstnavatel 14,0 %, zaměstnanec 3,95 %).

Třetí pilíř zahrnuje individuální penzijní pojištění a to buď důchodové pojištění nebo kapitálové životní pojištění a daňové úlevy. Třetí pilíř důchodového systému Holandska je poměrně malý.

Důchodový věk odchodu do důchodu se bude postupně odsouvat až na 67 let. [15]

3.2 Důchodový systém v Německu

Důchodový systém v Německu je hodně podobný důchodovému systému v České republice. Jeho historie je více jak sto let stará a její počátek se spojuje německým kancléřem Otto von Bismarckem, který v roce 1889 přijal zákon o starobním a invalidním důchodovém pojištění. Je založen též na třech pilířích, státním důchodovém pojištění, zaměstnaneckém pojištění a soukromém pojištění.

První pilíř je státní důchodové pojištění, je financovaný systémem PAYG a je povinný. Zaměstnavatelé a zaměstnanci do tohoto pilíře od roku 2012 platí každý 9,8% z hrubé

mzdy, celkem tedy 19,6% hrubého příjmu zaměstnance.

Druhý pilíř důchodového systému představují dobrovolná zaměstnanecká pojištění, například pojištění dělníků v hornictví, stavebnictví či zemědělství. Tento typ penzijního připojištění je doplňkem zákonného pojištění a je dobrovolný, ale v Německu je hojně využíváný.

Třetím pilířem jsou různé formy soukromého pojištění. Zde si každý může nezávisle uložit kapitál a vytvořit si tak rezervu na živobytí ve stáří. Jedná se o financování různými penzijními fondy, životními pojištěními a akciovými fondy.

Odchod do důchodu je v současné době 65 let, ale postupně se od roku 2012 věk odchodu do důchodu bude zvyšovat až na 67 let.

Doba pojištění pro uznání nároku na starobní důchod se nově zvýšila z 35 na 45 let. Za určitých podmínek je ale možné jít do předčasného důchodu. [23]

3.3 Důchodový systém v Rakousku

Důchodový systém v Rakousku je rovněž založen na třech pilířích.

Prvním pilířem je též státní povinný pilíř PAYG, který pokrývá většinu ekonomicky aktivní populace. Je zajišťován samostatnými pojišťovacími subjekty, sdruženými v Hlavním svazu rakouských nositelů sociálního pojištění. Do státního penzijního systému povinně přispívají zaměstnanci 10,25 % ze mzdy i zaměstnavatelé 12,55 % ze mzdy zaměstnance.

V současné době se podmínky pro přiznání důchodového pojištění v prvním pilíři dělí na dvě základní skupiny dle data narození. Pro pojištěnce narozené do 1. 1. 1955 platí následující pravidla pro přiznání dávky důchodového pojištění: věk pro odchod do důchodu je u žen 60 let věku života a u mužů 65 let věku života, zároveň minimální účast na důchodovém pojištění 15 let, nebo účast na důchodovém pojištění za celý produktivní život 25 let.

Pro pojištěnce narozené po 1. 1. 1955 platí následující pravidla pro přiznání dávky důchodového pojištění: věk pro odchod do důchodu se u žen postupně zvyšuje dle data narození až dosáhne 65 let věku života stejně jako u mužů. Zároveň je nutné být pojištěn minimálně 15 let, z toho minimálně 7 let být účasten na zaměstnaneckém pojištění. [28]

Druhým pilířem jsou zaměstnanecké fondy garantované kolektivními smlouvami, které mají v Rakousku dlouhodobou tradici. Příspěvky do těchto fondů platí pouze zaměstnavatel a jsou daňově uznatelné. Fondy jsou vytvářeny ve formě akciových společností a jsou vlastněny bankami a pojišťovny.

Třetím pilířem je nepovinné komerční penzijní připojištění.

Hranice odchodu do důchodu je v Rakousku u mužů 65 let a u žen 60 let. Od roku 2024 se ale tato hranice u žen začne postupně zvyšovat až na 65 let v roce 2033. [29]

3.4 Důchodový systém na Slovensku

Historie důchodového systému Slovenské republiky je úzce spjata s důchodovým systémem České republiky. Až do roku 2004 existoval na Slovensku pouze jednopilířový důchodový systém. Tento systém byl tvořen pouze povinným státním PAYG pojištěním. V roce 2003 proběhla rozsáhlá reforma důchodového systému, která začala platit od 1.1.2004. Jednopilířový systém se změnil na třípilířový. Další legislativní změny pak byly provedeny v roce 2008 – 10.

Prvním pilířem tedy zůstal průběžně financovaný PAYG systémem. Je ze zákona povinný a dávky z tohoto pojištění jsou úzce navázány na příjem občanů. Dávky vyplácené v důchodu se odvíjejí od zaplaceného pojistného, které je hlavním zdrojem financování pojištění. Zaměstnavatel odvádí do systému 14 % ze mzdy zaměstnance a 4% platí do systému zaměstnanec. Systém je zabezpečovaný Sociální pojišťovnou.

Druhým pilířem je tzv. starobní důchodové spoření. Toto spoření je povinné, je prováděné penzijními společnostmi, je příspěvkově definováno a je financován prostřednictvím kapitalizace. Důchod bude vyplácen z prostředků, které si každý naspoří na svém osobním důchodovém účtu, a jeho výše bude záviset i na tom, jak tyto prostředky důchodová správcovská společnost zhodnotila investováním. Jeho výše bude také záviset na délce spoření a na způsobu pobírání důchodové dávky. Každá důchodová správcovská společnost vytváří a spravuje jeden konzervativní penzijní fond, jeden vyvážený důchodový fond a jeden růstový penzijní fond.

První dva pilíře představují základní systém důchodového pojištění, občané povinně odvádějí zákonem stanovené pojistné. V případě, že občan je zapojen pouze do prvního pilíře, odvádí 18% ze mzdy do Sociální pojišťovny. V případě, že je účasten i v druhém

pilíři, odvádí 9% ze mzdy do Sociální pojišťovny a 9% do vybrané důchodové správcovské společnosti.

Třetí důchodový pilíř je dobrovolný, stát ho podporuje daňovými úlevami. Jedná se o formu dobrovolného spoření z čisté mzdy. Podle svého rozhodnutí občan odvádí ze mzdy jistou částku a obvykle stejnou měrou mu přispívá i zaměstnavatel.

Doba pojištění nutná pro uznání nároku na starobní důchod je 25 let, ve vybraných profesích je nižší. Minimální doba spoření pro nárok na penzi v obou pilířích je 15 let [33].

Důchodový systém na Slovensku je nejvíce podobný nově vznikající důchodové reformě v České republice.

3.5 Důchodový systém v Polsku

Polsko bylo jednou z prvních zemí v Evropě, která provedla zásadní reformu důchodového systému. Reforma proběhla v roce 1999 s posledními parametrickými úpravami v dubnu 2011.

Polský systém důchodového zabezpečení je založen na třech pilířích, z nichž první dva jsou povinné a třetí pilíř je dobrovolný. První pilíř obsahuje fondy sociálního zabezpečení provozované institucí sociálního zabezpečení, druhý pilíř je otevřený penzijní fond a třetí pilíř je dobrovolné osobní pojištění.

První pilíř je PAYG systém, který funguje také na principu NDC (Notional Defined Contribution) tzv. příspěvkově definovaný systém virtuálních osobních účtů. Každý občan má v systému svůj účet, na kterém se vede evidence jeho příspěvků do důchodového systému. Příspěvková sazba na starobní důchody činí 19,52% hrubé mzdy a je rovnoměrně rozdělena tak, že 9,76% přispívá zaměstnavatel i zaměstnanec. Je umožněno vyvést 7,3% z hrubé mzdy do druhého pilíře. Těchto 7,3% z hrubé mzdy je realizováno z té části příspěvků, které platí zaměstnanec.

Druhý pilíř je založen na fondech a na investicích těchto fondů. Je možné do něj vyvést 7,3% z prvního pilíře. Z těchto 7,3% pak 5% od roku 2011 jde na sociální zabezpečení, 2,3 % je investováno do penzijních fondů.

Třetí pilíř systému sociálního zabezpečení zahrnuje zaměstnanecké penzijní pojištění (OOP) a individuální penzijní účty (IRA). Je dobrovolný a patří sem také jakékoliv jiné

životní nebo zaměstnanecké pojištění.

Doba pojištění nutná pro uznání nároku na starobní důchod je 25 let pro muže a 20 let pro ženy.

Důchodový věk u mužů je 65 a u žen 60 let, ale v současné době se jedná o prodloužení doby odchodu do důchodu až na 67 let pro ženy i muže. [35]

3.6 Zhodnocení vybraných důchodových systémů

Všechny popisované důchodové systémy mají shodnou koncepci důchodového systému založenou na třech pilířích, jak je jasně vidět z tabulky č. 5.

Prvním pilířem je ve všech sledovaných státech povinný státní průběžně financovaný systém. Jednotlivé státy se liší pouze velikostí procentní částky odvodu ze mzdy zaměstnance, která se do tohoto pilíře odvádí. Nejvíce (22,75% ze mzdy) odvádí do tohoto pilíře v Rakousku, následuje pak Holandsko (18,25%) a nejméně se odvádí v Polsku (17,22% ze mzdy).

Druhý pilíř se pak již vyznačuje jasnými rozdíly. Zatímco ve státech s dlouhotrvající tradicí důchodového systému, jako je Německo, Rakousko a Nizozemí, v tomto pilíři převládají zaměstnanecké fondy, ve státech s bývalým socialistickým režimem, pro které je tento pilíř z hlediska historického novinkou (Slovensko a Polsko) je tento druhý pilíř tvořen povinným fondovým spořením.

Třetí pilíř důchodového systému shodně ve všech sledovaných státech tvoří různé druhy komerčního penzijního připojištění.

Další odlišnost ve zkoumaných důchodových systémech je doba pojištění nutná k uznání nároku na starobní důchod. Nejvyšší v Holandsku, dělá až 50 odpracovaných let, i když v případě, že jedinec odpracuje let méně, neztrácí nárok na důchod, ale snižuje se výše jeho důchodu o 2% za každý neodpracovaný rok. Druhá nejdelší doba nutná pro uznání starobního důchodu je v Německu – 45 let. Ostatní státy mají shodnou požadovanou odpracovanou dobu pro uznání starobního důchodu 25 let.

Tab. č. 5: Přehled základních parametrů důchodového systému ve vybraných státech EU

stát	existence 1.pilíře (průběžně financovaného) odvod zaměstnanců + zaměstnavatelů do 1. pilíře	dobu nutná přispívat pro uznání dávky	existence 2. pilíře	účast na 2. pilíři	existence 3. pilíře (soukromé důcho-dové pojištění)	věk odchodu do důchodu	posun věku odchodu do důchodu
Nizozemí	ano	50 let	ano	dobrovolná	ano	67 letech	ano
	18,25%+0%		zaměstnanecké fondy				
Německo	ano	45 let	ano	dobrovolná	ano	postupně se zvyšuje až na 67 let	ano
	9,8%+9,8%		zaměstnanecké fondy				
Rakousko	ano	25 let	ano	dobrovolná	ano	postupně se zvyšuje až na 65 let	ano (max.65)
	10,25%+12,55%		zaměstnanecké fondy				
Slovensko	ano	25 let	ano	povinná	ano	62 letech	ano
	4%+14%		investiční fondy				
Polsko	ano	25 let pro muže 20 let pro ženy	ano	povinná	ano	65 letech muži 60 letech ženy	zatím ne, ale jedná se o tom
	9,76%+9,76% (nebo 2,46%+9,76%)		investiční fondy				

Zdroj: vlastní, 2012

Z porovnání vybraných důchodových systémů a též z přílohy E, zabývající se porovnáním všech důchodových systémů v EU, vyplývá, že trendem ve státech Evropské unie je zavádění třípilířového důchodového systému. Tímto se diverzifikují budoucí příjmy v důchodovém věku a zvyšuje se tak šance na vyšší příjmy jako je tomu například v Holandsku. Dle mého názoru výhodnost diverzifikace příjmů je podpořena i výzkumem Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj z roku 2011 (viz příloha J), ze kterého jasně vyplývá, že efektivním rozdělením příjmů mezi jednotlivé pilíře,

jako je tomu například u Holandska, lze dosáhnout příjmu v důchodovém věku až 88% průměrné mzdy za předpokladu celoživotní průměrné mzdy. Oproti tomu v České republice je to pouze 50%. Vládní výdaje na mzdy jsou v Holandsku pouze 29%, zatímco v České republice je to téměř o 20% více (50% z průměrné čisté mzdy).

Domnívám se, že výhodnost holandského způsobu financování důchodů spočívá hlavně ve významném zapojení zaměstnavatelů do systému důchodového zabezpečení v druhém pilíři. V České republice však toto naráží na problém historický, kdy zde zaměstnavatelé ve většině případů nemají výrazný zájem o tento typ benefitů. V České republice zaměstnavatelé jako formu benefitu využívají pouze příspěvek do penzijního připojištění, tzv. třetího důchodového pilíře. Tento třetí pilíř je pro ně v současné době daňově výhodný.

4 DŮCHODOVÁ REFORMA V ČESKÉ REPUBLICE

Rozhodnutí provést důchodovou reformu v České republice není novinkou. Již v roce 2004 politická reprezentace ustanovila komisi pro přípravu podkladů pro rozhodnutí o důchodové reformě v České republice pod vedením Vladimíra Bezděka – tzv. Bezděkovu komisi, která v červnu 2005 předala vládě závěrečnou zprávu s prvními návrhy důchodové reformy. Na tuto zprávu navázal v lednu 2010 Poradní expertní sbor ministra financí a ministra práce a sociálních věcí („PES“). Ten pak v červnu 2010 předložil novou zprávu s návrhy důchodové reformy. Tato zpráva byla podkladem k jednání o důchodové reformě.

Návrh koncepce nové důchodové reformy měla před volbami v roce 2010 každá z politických stran. Po volbách pak vítězná koalice začala pracovat na návrhu důchodové reformy, která byla v konečném návrhu schválena 6. 11. 2011 a od ledna 2012 se postupně začíná prosazovat. Bohužel je škoda, že se tento návrh nepodařilo prosadit napříč politickým spektrem, protože dle mého názoru s takto závažným a do budoucna zasahujícím zákonem by měly souhlasit všechny politické strany ve sněmovně.

4.1 Návrhy jednotlivých politických stran na změnu důchodového systému prezentované ve volbách do poslanecké sněmovny v roce 2010

4.1.1 *Občanská demokratická strana (ODS)*

V oblasti důchodové reformy ODS prosazovala podporu připojištění a spoření na důchod. Jedná se hlavně o různé formy penzijního připojištění a spoření na důchod včetně většího zapojení zaměstnavatelů a konkurenci penzijních plánů. Navrhovala možnost dobrovolného převodu části důchodového pojištění (4% + doplatit 2%) do důchodových fondů. Fondové hospodaření mělo být založeno na partnerství veřejného a soukromého sektoru a provozováno pod důsledným dozorem státu. Jeden fond měl být státní, a tedy i státem garantovaný.

Dále navrhovala existenci dobrovolného příspěvku 1 % z důchodového pojištění rodičům (pěstounům) pojištěnce na zvýšení jejich příjmu v seniorském věku. Tím by byla výrazně demonstrována mezigenerační solidarita v rodině a vazba mezi počtem řádně vychovaných dětí a příjmem v důchodu.

Předpokladem spuštění důchodové reformy měla být dostatečná finanční rezerva pro přechodné období na speciálním a již vytvořeném účtu. Veškeré privatizační příjmy plánovala směřovat na reformu penzí. [16]

4.1.2 TOP 09

V oblasti důchodové reformy TOP 09 prosazovala etapovou transformaci vedoucí k výkonějšímu vícesložkovému systému. Důchodová reforma by měla mít několik fází. První fáze měla být osvětová, která by zajistila plnou informovanost veřejnosti o připravované důchodové reformě. V druhé fázi by přistoupila ke změně systému na tzv. vícesložkový:

1. průběžný – financovaný z povinného důchodového pojištění, výše odvodu by byla 28%.
2. kapitalizační – občan se může dobrovolně rozhodnout pro svůj vstup. V případě, že do něj vstoupí, sníží se mu odvod do průběžné složky na 24 %, avšak bude mít povinnost platit na svůj kapitalizační účet nejméně 6 %.

Dále navrhovala, že z účtu toho, kdo má rodiče pobírající starobní důchod, by byla rodičům pravidelně odesílána částka ve výši 2 %.[17]

4.1.3 Věci veřejné (VV)

V oblasti důchodové reformy VV prosazovaly tříložkový důchodový systém financovaný z těchto zdrojů:

- stávající průběžný systém financování z odvodů na sociální pojištění,
- možnost spoření 4 % z odvodů na sociální pojištění v jediném státním penzijním fondu,
- soukromé komerční penzijní připojištění.

VV navrhovaly umožnit na základě principu dobrovolnosti převádět částku rovnající se 4% (z 28%) pojistného do nově vzniklého státního penzijního fondu. Výnosnost fondu předpokládaly 2% nad hodnotu inflace díky investicím do státních dluhopisů.

Dále navrhovaly motivační podporu tak, že každému, kdo má již uzavřené penzijní připojištění a rozhodne se pro převod, bude zvýšena výše státní podpory na penzijní připojištění na dvojnásobek, tedy na 300 Kč po dobu 3 let.

Prosadit důsledné oddělení důchodového rozpočtu od rozpočtu státního a případné přebytky zhodnotit ve fondovém systému a neutráct je ve státním rozpočtu.

Dále navrhovaly věk odchodu do důchodu na 65 let, který se nebude již v budoucnu navyšovat, a omezení odchod do předčasného důchodu zvýšením procentuální sazby snižující výši měsíčního důchodu ze současných 3,8 % na 6,5 % za každý rok předčasného důchodu (max. 3 roky).

Jejich návrh též obsahoval zastavení výplaty důchodů těm, kteří kromě důchodu pracují a jejichž mzda je vyšší než dvojnásobek průměrné mzdy, ale zároveň podporu zaměstnávání seniorů snížením odvodů do důchodového systému pro zaměstnavatele důchodců.

Krytí celkových nákladů na reformu viděly VV v ekonomických opatření k vyrovnaní rozpočtu, tzn. například daňová amnestie, centrální nákup a elektronické aukce, zdanění hazardu a prostituce. [18]

4.1.4 Česká strana sociálně demokratická (ČSSD)

V oblasti důchodové reformy ČSSD prosazovala vyšší nárůst důchodů tak, aby se reálná hodnota důchodů udržela alespoň na úrovni 55% průměrné čisté mzdy. Uskutečnit to chtěla prostřednictvím jednorázového dorovnání (tzv. třináctým důchodem) financovaným z dividend společnosti ČEZ ve výši 2400 Kč. Dále navrhovala zavést minimální důchod pro samostatně žijící důchodce ve výši 1,2 násobku životního minima. Odmítala zavádění kapitálového připojištění na úkor průběžného systému a chtěla rozvíjet průběžný systém financování penzí.

Dalším z návrhů bylo též prodlužování odchodu do důchodu a zvyšování počtu odpracovaných let pro přiznání starobního důchodu.

Navrhovala též u vybraných rizikových povolání umožnit dřívější odchod do důchodu na základě dodatečného povinného pojištění placeného zaměstnavatelem s podporou státu.

Posledním z návrhů, které bych ráda zmínila, je podpora a rozvoj systému dobrovolného důchodového připojištění a podobných produktů životního pojištění tak, aby mobilizovaly větší zdroje pro zabezpečení stáří. [19]

4.1.5 Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM)

V oblasti důchodové reformy KSČM navrhovala zastavení dalšího zvyšování hranice odchodu do důchodu a při odchodu do předčasného důchodu nekrátit jeho výši.

Dále navrhovala ponechat formu průběžného, státem garantovaného důchodu a připojištění umožnit i nadále pouze na dobrovolném základě a s možným příspěvkem zaměstnavatele. Zvyšovat minimální důchod postupně až na 10 000 Kč měsíčně a valorizovat důchody podle životních nákladů domácností důchodců. [20]

4.2 Vývoj důchodové reformy v ČR

Debaty o důchodové reformě probíhají již velmi dlouho. První razantnější krok týkající se důchodového systému byl realizován prostřednictvím zákona č. 425/2003 Sb., o důchodovém pojištění a nabyt účinnosti 1. ledna 2004. Tímto zákonem byla zejména prodloužena délka věku odchodu do důchodu s cílem postupného dosažení jednotné hranice 63 let pro muže a bezdětné ženy v roce 2013. Důchodový věk pro ostatní ženy zůstává i nadále diferencovaný podle počtu vychovaných dětí v rozmezí 59 až 62 let. Dále se zredukovala doba studia po dovršení osmnácti let věku života jako náhradní doba pojištění pouze na šest let.

V dalších letech postupně dochází k valorizacím důchodů. Další razantnější úprava pak byla provedena v roce 2008 prostřednictvím zákona č. 306/2008 Sb., o důchodovém pojištění, který nabývá platnosti 1. 1. 2010. Tento zákon upravuje postupné prodloužení doby pojištění potřebné pro vznik nároku na starobní důchod z 25 roků na 35 roků včetně náhradních dob pojištění nebo na 30 roků bez náhradních dob pojištění, dále pak zrušení doby studia získané v období po účinnosti návrhu zákona jako náhradní doby pojištění s výjimkou posuzování nároku na invalidní důchody. Za náhradní dobu pojištění je stále považována doba péče o dítě ve věku do 4 let, péče o osobu, která je závislá na péči jiné osoby, a o dobu bývalé základní vojenské služby. Tento zákon také upravuje pokračující zvyšování doby odchodu do důchodu na 65 let u mužů a žen, které nevychovaly žádné dítě nebo jedno dítě, a 62 až 64 let u žen podle počtu vychovaných dětí.

V roce 2010 pak došlo pouze k valorizaci důchodů a až v roce 2011 byly realizovány další razantnější změny, které se do povědomí veřejnosti dostaly pod názvem „malá důchodová reforma“.

4.3 „Malá důchodová reforma“

V roce 2011 v rámci přípravy zákona o důchodové reformě došlo k novelizaci zákona č. 220/2011 Sb., o důchodovém pojištění, která nabyla účinnosti 21. 7. 2011, 30. 9. 2011 a 1. 1. 2012. V této novele je několik legislativních změn, které mají dopad na většinu pojištěnců.

Spolu s účinností novely zákona o důchodovém pojištění nabyla účinnosti ustanovení o průměrné mzdě, o nových pravidlech valorizace důchodů a o přesunu některých kompetencí na Ministerstvo práce a sociálních věcí. Zvyšování důchodů bude nově odpovídat růstu indexu spotřebitelských cen a jedné třetině růstu reálných mezd. Dále o zvyšování nebude rozhodovat vláda samostatným nařízením, ale bude provedeno podle přesně stanovených pravidel vyhláškou Ministerstva práce a sociálních věcí.

Od 30. 9. 2011 pak došlo k dalším změnám. Jedná se zejména o stanovení nového způsobu výpočtu základu pro stanovení starobního důchodu zavedením třetí redukční hranice. Tento způsob výpočtu tak více zohledňuje dosahované příjmy před nárokem na starobní důchod. Do té doby byl systém stanovování důchodů velmi rovnostářský.

Dále bylo stanoveno, že se rozhodné období pro přiznání starobního důchodu bude postupně prodlužovat až na 30 let. Začínat bude 19. rokem věku a končit bude rokem bezprostředně předcházejícím roku přiznání důchodu. Do tohoto období se nezahrnují roky před kalendářním rokem 1986 a vylučuje se doba soustavné přípravy na budoucí povolání. Postupné prodlužování rozhodného období je patrné z tabulky v příloze G.

Velkou změnou je též pro pojištěnce změna týkající se zvýšení věku pro odchod do důchodu a s tím i související postupné zrušení zohledňování žen, které vychovávaly děti. Přesně je to vymezeno v příloze H.

Poslední změna, která nastala od 30. 9. 2011, se týká souběhu nároků na starobní a invalidní důchod. Nově bude moci poživatel invalidního důchodu opakovaně uplatnit nárok na starobní důchod i v případě zamítnutí předchozích žádostí z důvodu vyššího invalidního důchodu. Může totiž dojít k situaci, kdy je tento invalidní důchod snížen nebo dokonce zanikne. Nová žádost o starobní důchod bude posouzena podle nových skutečností.

Dalším mezníkem byl 1. leden 2012, kdy nabyla účinnosti poslední změna stanovená novelou zákona o důchodovém pojištění.

Došlo k novému způsobu určování základní výměry starobního důchodu, výše základní výměry starobního důchodu je 9 % průměrné mzdy měsíčně. Do 30. 9. 2011 byla stanovena pevnou částkou 2.230 Kč.

Došlo ke změně ve společném posuzování účasti na důchodovém pojištění osob, které jsou současně jednateli i společníky téže společnosti s ručením omezeným. Účast na pojištění v případě výkonu více právních vztahů se posuzuje samostatně v každém tomto právním vztahu. Výjimkou je situace, kdy jednatel společnosti s ručením omezeným je současně společníkem téže společnosti s ručením omezeným. V takovém případě je účasten pojištění z těchto činností jen jednou (příjmy z obou činností se budou sčítat).

Došlo též k doplnění „mezipásma“ záporné sazby u tzv. předčasných starobních důchodů. Na předčasný starobní důchod má nárok pojištěnec, který získal potřebnou dobu pojištění a do dosažení důchodového věku mu ode dne, od něhož se starobní důchod přiznává, chybí maximálně:

- 3 roky, pokud jeho důchodový věk je nižší než 63 let,
- 5 let, pokud je jeho důchodový věk alespoň 63 let a dosáhl věku alespoň 60 let.

Snížení důchodu při předčasném odchodu do důchodu od 1. 10. 2011 je do 360. dne před dosažením důchodového věku o 0,9 %, od 361. do 720. dne o 1,2 % (mezipásma) a od 721. dne před důchodovým věkem o 1,5 %.

Poslední změnou je zkrácení lhůty pro obnovu nároku na vdovský a vdovecký důchod a zrušení nároku na 12 měsíčních splátek vdovského nebo vdoveckého důchodu při uzavření nového sňatku. Ruší se tak jednorázová výplata částky při zániku nároku na tento důchod uzavřením nového manželství. Lhůta pro možnost opětovného vzniku nároku na vdovský nebo vdovecký důchod, pokud dojde znovu ke splnění zákonem stanovených podmínek, se zkracuje z pěti let na dva roky. Změna se týká nároků vzniklých po 31. 12. 2011.

4.4 Schválená důchodová reforma

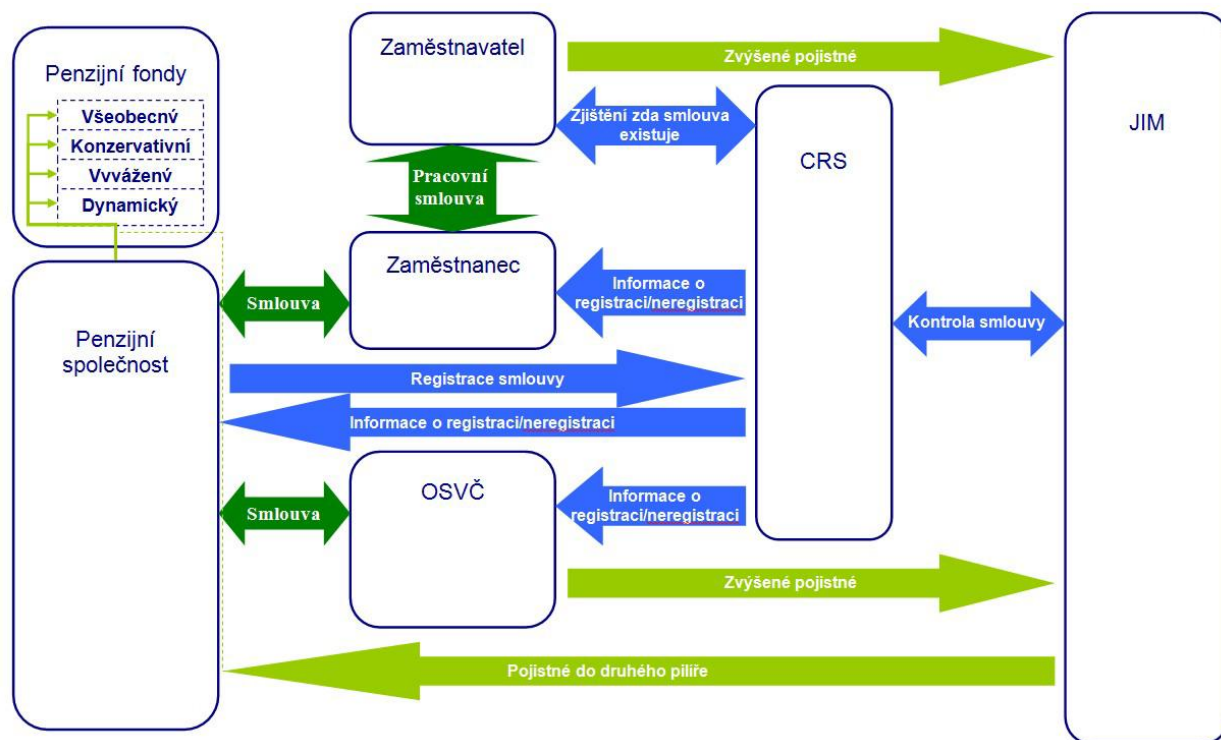
Nová koncepce důchodové reformy byla schválena sněmovnou 6. 11. 2011, je upravena v zákoně č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření a vstoupí v platnost 1. 1. 2013.

Tato reforma přinese následující změny v důchodovém pojištění: Největší změnou bude vznik druhého pilíře důchodového pojištění a s tím spojené zřízení Centrálního registru smluv jako informačního systému veřejné správy a vznik nových penzijních společností.

Druhý pilíř důchodového pojištění

Nově vzniklý druhý pilíř důchodového pojištění bude neoddělitelně spojen s prvním průběžným pilířem prostřednictvím nově zřízeného Centrálního registru smluv. Je založen na dobrovolné účasti a jedná se vlastně o dobrovolné penzijní spoření. Možnost účastnit se důchodového pojištění v druhém pilíři bude mít osoba starší 18 let s výjimkou těch, kterým byl již přiznán starobní důchod. Osobám ve věku 18 až 35 let bude umožněno vstoupit do systému kdykoliv do konce roku, v němž dosáhli věku 35 let. Pokud se bude chtít účastnit druhého pilíře osoba starší 35 let, bude muset toto své rozhodnutí učinit do konce června 2013. Rozhodnutí vstoupit do systému je nevratné.

Obr. č. 1: Druhý pilíř – spořicí fáze

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2012

Účast na tomto důchodovém spoření vzniká registrací první smlouvy o důchodovém spoření mezi klientem a penzijní společností a musí být ověřena v Centrálním registru smluv. Centrální registr smluv ověřuje (viz obrázek č. 1), zda zájemce o účast splňuje podmínky pro uzavření smlouvy a zda nepobírá starobní důchod. Pokud jsou podmínky dodrženy, Centrální registr smlouvu zaregistruje, a to k prvnímu dni druhého kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém mu byla smlouva doručena. O datu registrace bude Centrální registr smluv informovat penzijní společnost i účastníka spoření. Účastník spoření má pak povinnost neprodleně sdělit každému svému zaměstnavateli, který za něj odvádí pojistné na důchodové pojištění, datum vzniku účasti na tomto druhém pilíři důchodového spoření.

Účastník důchodového spoření se zaváže smlouvou k tomu, že bude realizovat tzv. opt-out, tedy, že vyvede do soukromých fondů 3% z hrubé mzdy z celkové sazby sociálního pojištění, která je 28%, a současně se zaváže k tomu, že bude platit zvýšenou sazbu pojistného ve výši 2%. Těchto 5% pak bude převedeno na jeho individuální účet u penzijní společnosti. Celkový odvod na důchodové pojištění do obou pilířů důchodového systému tedy bude 30% z vyměřovacího základu pro pojistné. Z toho 25 % půjde na státní důchodové pojištění (1. pilíř) a 5 % na soukromé důchodové spoření (2. pilíř). Z hrubé mzdy zaměstnance tak 21,5 % odvede zaměstnavatel za zaměstnance a 8,5 % odvede zaměstnanec. [36]

V případě ztráty zaměstnání se povinnost platit do druhého fondového pilíře pozastavuje stejně jako povinnost platit do prvního průběžného pilíře. Pokud tedy nemá účastník druhého fondového pilíře výdělečný příjem, pak neplatí žádné příspěvky.

Vstupem do druhého pilíře se nemění nároky na invalidní, vdovské a pozůstalostní penze. Ty zůstanou stejné jako u pojištěnců, kteří do druhého pilíře nevstoupili. Zachována bude i stejná výše základní výměry starobního důchodu (dnes je ve výši 2.230 Kč).

Prostředky z tohoto druhého pilíře důchodového pojištění bude mít každý na svém individuálním účtu u penzijní společnosti. Ta s majetkem klientů nemůže sama disponovat, veškeré operace s penězi účastníků bude provádět jen na pokyn střadatele.

Penzijní společnosti

Individuální účty střadatelů budou spravovat penzijní společnosti, kterým bylo uděleno povolení k činnosti dle zákona o doplňkovém penzijním spoření a povolení k vytvoření důchodových fondů. Povolení bude udělovat Česká národní banka dle splnění podmínek daných zákonem. Česká národní banka bude též udělovat povolení k vytvoření důchodových fondů, které se uděluje na dobu neurčitou. Počáteční kapitál penzijní společnosti musí činit nejméně 300 mil. Kč. Penzijní společnost shromažďuje prostředky do důchodového fondu, který nemá právní subjektivitu. O majetek fondu se stará depozitář.

Penzijní společnost vytvoří a bude obhospodařovat 4 důchodové fondy:

- **důchodový fond státních dluhopisů** ... s předpokládaným výnosem 2-3%,
- **konzervativní důchodový fond** ... s předpokládaným výnosem 3-4%,
- **vyvážený důchodový fond** ... s předpokládaným výnosem 4-7%,
- **dynamický důchodový fond** ... s předpokládaným výnosem 5-7%. [10]

V zákoně je přesně vymezeno, do jakých nástrojů peněžního trhu a v jakém poměru může daný důchodový fond investovat. Důchodový fond státních dluhopisů a konzervativní důchodový fond musí být plně zajištěn proti měnovému riziku. Vyvážený důchodový fond musí mít zajištěno proti měnovému riziku alespoň 75% svého majetku a dynamický důchodový fond musí mít zajištěno proti měnovému riziku alespoň 50% svého majetku. [6]

Dá se říci, že důchodový fond státních dluhopisů a konzervativní důchodový fond je vhodný pro kratší dobu účasti ve druhém spořicí pilíři a vyvážený a dynamický důchodový fond pro mladší účastníky spoření.

Výhodnost vstupu do druhého pilíře je velmi individuální. Je sice navržen tak, aby byl výhodný pro většinu obyvatel, avšak vstup do druhého fondového pilíře se pravděpodobně vyplatí lidem s průměrným a vyšším příjmem a také lidem mladším, kterým se prostředky budou zhodnocovat déle.

Penzijní společnost bude vést pro každého účastníka osobní důchodový účet, na kterém bude evidovat prostředky účastníka a důchodové jednotky účastníka v jednotlivých fondech. Osobní důchodový účet bude obsahovat číselné označení, datum zřízení a

identifikační údaje účastníka. Penzijní společnost je dále povinna zaslat jedenkrát ročně bezplatně výpis hospodaření za předchozí kalendářní období.

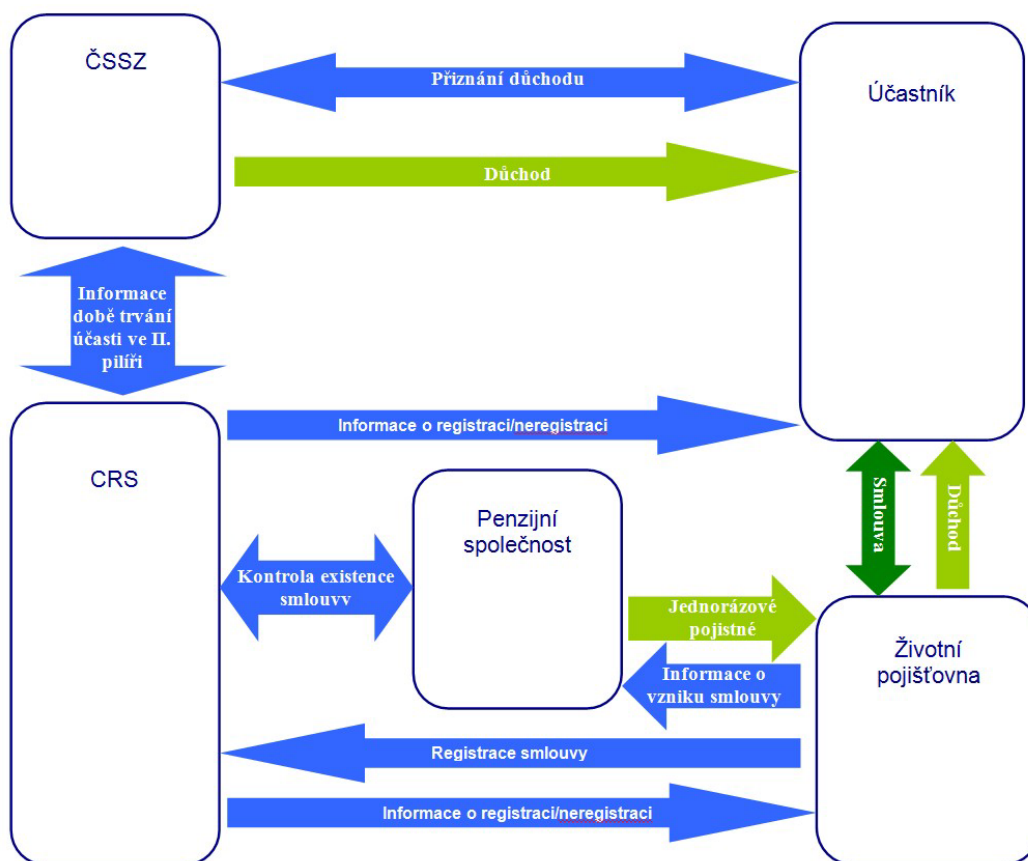
Dohled nad penzijními společnostmi provádí Česká národní banka.

Spoření do druhého pilíře by mělo začít od 1. 1. 2013. Rozhodnutí účastníků a licencování fondů by mělo proběhnout v průběhu roku 2012.

Forma vyplácení penzí

Dalším specifikem druhého pilíře je forma, jakou budou peníze z druhého pilíře vypláceny. Nejlépe to zobrazuje obrázek č. 2.

Obr. č. 2: Druhý pilíř – výplatní fáze

Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2012

Prostředky z druhého pilíře mohou být vypláceny formou následujících dávek:

- **doživotního starobního důchodu** – na důchod má nárok pouze účastník a po jeho smrti výplata skončí.

- **doživotního starobního důchodu se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu po dobu 3 let** - tzn. na důchod má nárok poplatník a po jeho smrti po dobu 3 let má na stejnou částku důchodu nárok i osoba určená v pojistné smlouvě o pojištění důchodu. Takto lze určit pouze jednu osobu, kterou je účastník oprávněn měnit.
- **starobního důchodu na dobu 20 let** – tzn. na důchod má nárok poplatník a to po dobu 20 let ode dne zahájení výplaty důchodu. V případě úmrtí účastníka přede dnem ukončení výplaty tohoto důchodu se kapitálová hodnota pojištění stává předmětem dědictví.
- **sirotčího důchodu na dobu 5 let** – tzn. na důchod má nárok nezletilá osoba, která dědí prostředky účastníka připadající na jeho dědický podíl formou sirotčího důchodu. Tento sirotčí důchod je vyplácen po dobu pěti let. Sirotčí důchod z důchodového spoření z 2. pilíře nijak neovlivňuje nárok na sirotčí důchod z 1. pilíře.

Pokud účastník dobrovolného systému zemře v průběhu spořicí fáze - tedy před tím, než začne ze systému čerpat - stávají se naspořené prostředky součástí dědického řízení. [6]

Centrální registr smluv

Pro fungování 2. pilíře bude třeba přesně vést všechny údaje týkající se účasti na důchodovém spoření, jednotlivých účastníků a jimi uzavíraných smluv o důchodovém spoření s penzijními společnostmi i údaje o pojistných smlouvách. Pro tento účel bude zřízen Centrální registr smluv, jako informační systém veřejné správy, jehož správcem bude Generální finanční ředitelství, které bude nejvyšším orgánem Finanční správy České republiky. [36]

Mezigenerační solidarita

Další novinkou v důchodové reformě má být tzv. mezigenerační solidarita, která by měla mít motivační charakter. Jedná se vlastně o možnost převodu částky ve výši jednoho procenta mzdy, respektive vyměřovacího základu, potomků vůči svým rodičům, kteří jsou ve starobním důchodu. Toto by mělo sloužit jako motivační faktor, že k zodpovědné výchově dětí, které tak budou moci svým rodičům „přilepšit“ částkou výši jednoho procenta jejich mzdy. Jde skutečně o bonus, který budou lidé moci dobrovolně svým rodičům poskytnout, aniž by jim byl krácen z jejich vlastního spoření na důchod, či jim byl odečítán z platu. [13]

Tato úprava by měla být v průběhu roku 2012 přidána do již nově vzniklých zákonů týkajících důchodové reformy.

Třetí pilíř důchodového pojištění

V třetím pilíři důchodového pojištění též nastanou úpravy současného systému penzijního připojištění. Tyto úpravy jsou obsaženy v Zákoně č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, který byl přijat 6.11.2011 a nabývá účinnosti 1. 1. 2013.

Od 1. 1. 2013 tedy nastává několik zásadních změn:

Penzijní připojištění se přejmenuje na doplňkové penzijní spoření, dále dojde ke změně horní hranice minimálního příspěvku z 80 Kč na 100 Kč.

Změní se i minimální vložená částka pro získání státní podpory. V současné době je 100 Kč a od 1. ledna 2013 se tato částka zvyšuje na 300 Kč. Při minimální vkládané částce 300 Kč by měli účastníci penzijního připojištění dostávat od státu měsíčně 90 Kč. Nad třistakorunové úspory by za měsíc obdrželi 90 Kč a 20% z částky přesahující 300 Kč. Při úspoře 1.000 Kč bude výše měsíčního státního příspěvku 230 Kč.

Maximální výše státního příspěvku na penzijní připojištění se tak má zvýšit až na 2.760 Kč ročně. V současnosti je to 1.800 Kč za rok. [7]

Souhrnný přehled termínů probíhajících změn v důchodovém pojištění v roce 2012 a 2013

do 29. 2. 2012 – bylo možné převádět prostředky mezi jednotlivými penzijními fondy

do 30. 11. 2012 – je možné pro nepřihlášené občany sjednat penzijní připojištění za stávajících podmínek

do 31. 12. 2012 – budou automaticky prostředky všech klientů penzijních fondů převedeny do transformovaných fondů penzijních společností

od 1. 1. 2013 – klienti budou moci přejít do účastnických fondů a zvolit si způsob investování a též kdokoli bude moci vstoupit do druhého pilíře, ale již nebude moci z něj vystoupit

od 1. 7. 2013 – ekonomicky aktivní občané nad 35 let nebudou již po tomto datu moci vstoupit do druhého pilíře [42]

5 ZHODNOCENÍ NAVRŽENÉ A SCHVÁLENÉ DŮCHODOVÉ REFORMY

5.1 Porovnání schválené vládní reformy s předvolebními programy jednotlivých vládních stran

Tab. č. 6: Porovnání schválené vládní reformy s předvolebními programy jednotlivých vládních stran

	2. pilíř % vyvedení z 1. pilíře + doplatek ze základu SP	účast na 2. pilíři	možnost převodu částky ze SP rodičům	posun věku odchodu do důchodu
OSD	ano 4% + 2%	dobrovolná	ano 1%	ano
TOP 09	ano 4% + 2%	dobrovolná	ano 2%	ano
VV	ano 4% + 0%	dobrovolná	s tímto návrhem nebylo počítáno	ano (max. 65)
ČSSD	ne	-	s tímto návrhem nebylo počítáno	ano
KSČM	ne	-	s tímto návrhem nebylo počítáno	ne
REFORMA	ano 3%+2%	dobrovolná (nelze z něj vystoupit)	ano 1%	ano bez horní hranice (2 měsíce/rok)

Zdroj: vlastní, 2012

Ve schválené důchodové reformě se tedy počítá se zavedením druhého pilíře s tím, že 3% z placeného sociálního pojištění budou vyvedeny z prvního pilíře a lidé si doplatí 2% ze základu pro výpočet na sociální pojištění do druhého pilíře. Vstup do něj je dobrovolný, ale nevratný.

ODS navrhovala také zavedení druhého pilíře, ale navržené procentní sazby se trochu lišily. Navrhovala vyvést 4% z prvního pilíře a dále doplatit 2% ze základu pro výpočet na sociální pojištění do druhého pilíře. Účast v druhém pilíři by byla dobrovolná.

TOP 09 navrhovala vyvést 4% z prvního pilíře a doplatit 2% ze základu pro výpočet na sociální pojištění do druhého pilíře. Účast v druhém pilíři by byla dobrovolná.

VV navrhovaly vyvést 4% z prvního pilíře do jediného státního penzijního fondu, který by byl nově zřízen bez dalšího doplacení. Účast v druhém pilíři by byla dobrovolná.

ČSSD odmítala zavedení druhého pilíře - kapitálové pojištění.

KSČM také nesouhlasila se zavedením druhého pilíře.

Z tohoto je patrné, že vládnoucí koalice ODS, TOP 09, VV měly na zavedení druhého pilíře téměř shodný názor, též panovala shoda v tom, že bude založen na bázi dobrovolného vstupu, odlišností je pouze procentní sazba, která ve vládním návrhu je o jeden procentní bod nižší v oblasti vyvedení z prvního pilíře. Dále se vládou schválený návrh liší v povinnosti doplatit si 2% sazbu ze základu pro výpočet na sociální pojištění do druhého pilíře. Tento návrh měly ve svém programu pouze ODS a TOP 09. VV s tímto nepočítaly.

ČSSD a KSČM se zavedením druhého pilíře nesouhlasí.

Nesouhlas ČSSD a KSČM se zavedením druhého pilíře bych viděla jako problém do budoucna, jelikož důchodová reforma je program s dlouhodobým horizontem a měl by být tedy schválen všemi stranami zastoupenými ve sněmovně, aby se snížilo riziko, že v budoucnu dojde k jeho radikálním změnám.

Další novinkou v důchodové reformě je možnost převodu částky ve výši jednoho procenta mzdy, respektive vyměřovacího základu, potomků vůči svým rodičům, kteří jsou ve starobním důchodu.

Tento návrh měly pouze strany ODS a TOP 09 a to v odlišných procentech. ODS navrhovala připívat 1% a TOP 09 2%. Ostatní strany s tímto návrhem nepočítaly.

V tomto nespátřuji žádný problém do budoucna, pouze se domnívám, že se tímto zvýší administrativní zátěž.

Na zachování současného penzijního připojištění měly shodný názor všechny strany. Změnou, týkající se minimální částky vkladu pro přiznání státní podpory, jak je uvedeno ve schválené důchodové reformě, se žádná ze stran v předvolebním programu nezabývala.

Ještě je důležité zmínit jednu velice diskutovanou oblast, která se netýká přímo schválené důchodové reformy, ale novely zákona č. 220/2011 o důchodovém pojištění, která důchodové reformě předcházela. Jedná se o posun věku odchodu do důchodu, který se bude neustále zvyšovat.

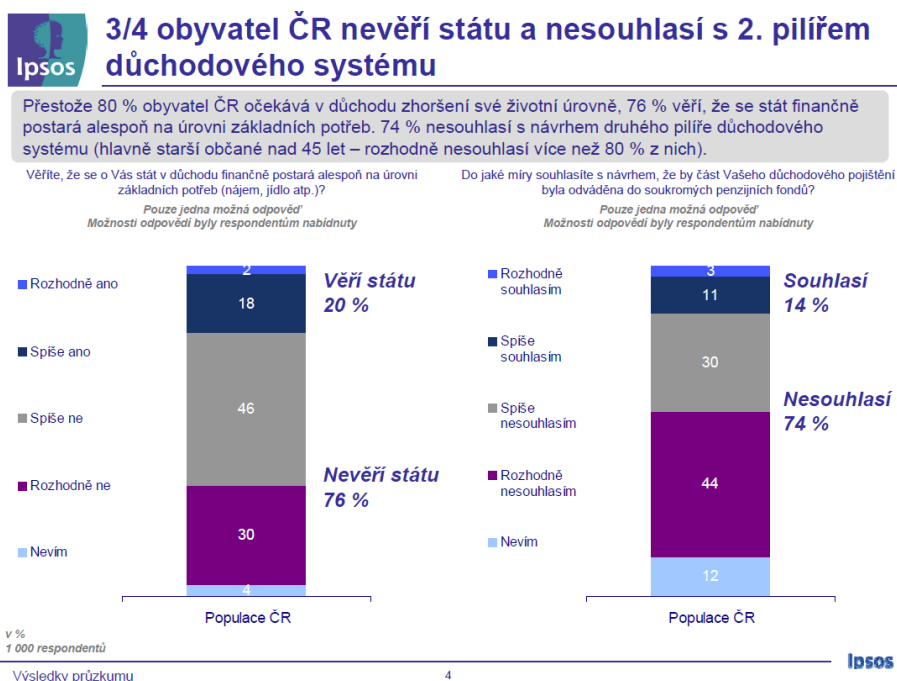
OSD, TOP 09, VV a ČSSD souhlasily s nutností zvyšování věku odchodu do důchodu. Konkrétní maximální věk odchodu do důchodu navrhovaly pouze VV – 65 let, ostatní strany konkrétní čísla neuváděly. KSČM byla proti zvyšování hranice odchodu do důchodu.

5.2 Postoj veřejnosti k důchodové reformě dle průzkumů prezentovaných v médiích

Důchodová reforma je velice diskutovaným tématem i mezi širokou veřejností díky faktu, že se týká drtivé většiny obyvatelstva. Postoj veřejnosti k důchodové reformě je do značné míry ovlivněn médii a též průzkumy a diskuzemi, které jsou v médiích prezentovány.

Agentura Ipsos provedla počátkem měsíce října 2011 průzkum veřejného mínění, z něhož jsou jasné obavy veřejnosti nad úspěšností důchodové reformy. 74% dotázaných nesouhlasí se zavedením druhého pilíře důchodové reformy (viz obrázek č. 3). To je dáno především nízkou informovaností veřejnosti ze strany vlády a nedostatkem jasné argumentace. Ve chvíli, kdy nebyla důchodová reforma prosazena napříč politickým spektrem a i největší politické strany v zemi nemají jednotný názor na tuto problematiku, je velmi těžké se pro občana v této oblasti orientovat.

Obr. č. 3: Průzkum agentury Ipsos prezentovaný dne 11. 11. 2011 v pořadu České televize Suma sumárum

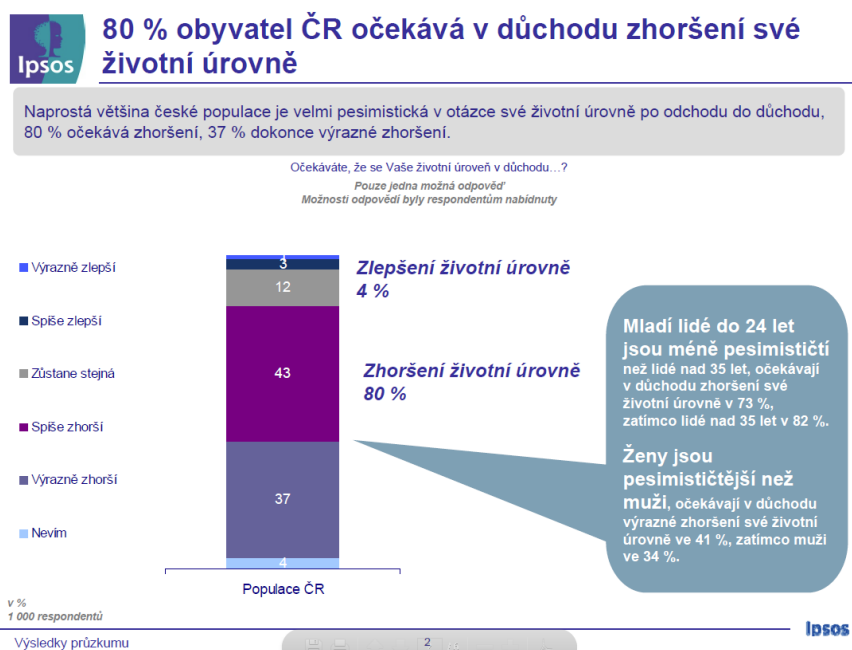

Zdroj: Česká televize, 2011

Domnívám se, že takto závažným rozhodnutím by měly předcházet debaty, jež by vyústily v jednotné závazné prohlášení všech významných politických stran, aby nedocházelo v případě změn vládnoucích stran k zavádění odlišných koncepcí důchodového systému.

Dosavadní nejednotnost vede k tomu, že lidé nespoří na důchod vůbec nebo se touto problematikou vůbec nechtějí zabývat, i přes to, že většina jich očekává zhoršení životní úrovně ve stáří. Tento názor dokazuje i další výzkum agentury Ipsos prezentovaný dne 11. 11. 2011 v pořadu České televize Suma sumárum, ve kterém většina dotázaných (80% - viz obrázek č. 4) zastává velice pesimistický názor v oblasti své životní úrovně v případě odchodu do důchodu. Mladí lidé do 24 let jsou méně pesimističtější než lidé nad 35 let. Ženy jsou také více pesimističtější než muži, což je dáno i tím, že ženy v celkovém měřítku mívají nižší mzdy a tím i nižší důchody než muži.

Obr. č. 4: Průzkum dle agentury Ipsos prezentovaný dne 11.11.2011 v pořadu České televize Suma sumárum

Zdroj: Česká televize, 2011

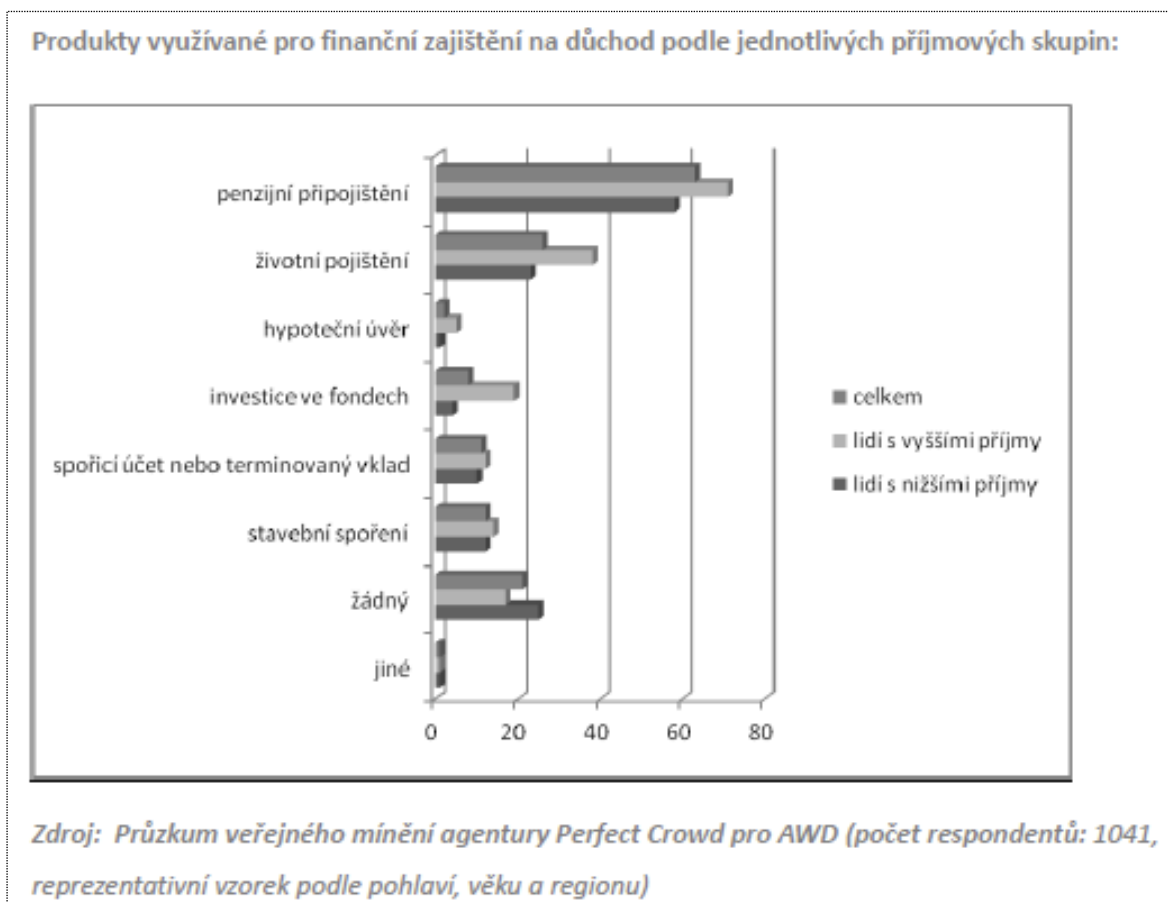
Pesimistické očekávání veřejnosti, týkající se zhoršení životní úrovně po odchodu do důchodu, je z velké míry způsobeno očekáváním veřejnosti, že stát by se měl o občany v důchodovém věku plně postarat, jak tomu bylo v posledních sedmdesáti letech. Tato mylná očekávání ovšem v lidech vzbudil stát, jelikož v posledních sedmdesáti letech opravdu tuto funkci plnil. V důsledku snížené porodnosti a zvyšujícího se věku dožití

ale už do budoucna není udržitelný stav, že jediným příjmem ve stáří bude jen příjem z prvního pilíře.

Nejnovější průzkum provedený agenturou AWD a prezentovaný v médiích 19. 3. 2012 (viz obrázek č. 5) dokládá fakt, že 21% dotázaných si na důchod nespoří nebo se vůbec nijak nezajišťuje, což je velice alarmující. Častěji se jedná o mladé lidi a ženy. Toto souvisí s tím, že mladí lidé oddalují spoření na důchod do pozdějšího věku, fakt nespoření na důchodový věk u žen patrně souvisí též s vyšší příjmů, kterým disponují.

V případě, že lidé spoří, je pak k zajištění příjmu v důchodovém věku nejhojněji využíván produkt penzijního připojištění, využívá ho až 63% dotázaných. Dále následuje produkt životního pojištění s 26%. Ostatní produkty, jako je investování ve fondech, stavební spoření, hypoteční úvěr apod., jsou využívány necelými 10% dotázaných.

Obr. č. 5: Průzkum agentury AWD prezentovaný dne 19. 3. 2012 na internetových stránkách www.awdcr.cz - více než pětina Čechů si nespoří na důchod

Zdroj: www.awdcr.cz, 2012

Velice citlivé a veřejností hojně diskutované téma je zvyšující se věk pro odchod do důchodu. Důchodová reforma, nebo spíše novela zákona č. 220/2011 Sb., o důchodovém pojištění, která předcházela důchodové reformě právě zvyšuje tuto dobu odchodu do důchodu. 14. 11. 2011 uveřejnil časopis Týden na svých internetových stránkách anketu týkající se názorů veřejnosti ohledně zvyšujícího se věku do důchodu z níž jasně vyplývá, že většina dotázaných (87%) nesouhlasí se zvyšujícím se věkem odchodu do důchodu.

Obr. č. 6: Průzkum časopisu Týden prezentovaný dne 31. 6. 2011 na internetových stránkách www.tyden.cz

Souhlasíte s tím, aby se věk odchodu do důchodu postupně posunul až přes hranici 70 let?

Ano, je to nutné. (9 %)

Ne, je to nesmysl. (87 %)

Jen u některých profesí a jen když to bude skutečně nezbytné. (4 %)

Zdroj: www.tyden.cz, 2011

To je dáno zejména faktem, že i když se prodlužuje celková délka života člověka, neprodlužuje se spolu s tím i tak razantně aktivní délka života. Zvyšování věku odchodu do důchodu má bezesporu kladné ekonomické stránky: lidé déle pracují, déle odvádí do systému dávky a po kratší dobu jim budou dávky vypláceny. Avšak zvyšující se věk pro odchod do důchodu s sebou nese i negativní stránky, týkající se přizpůsobení lidského organismu na delší pracovní-aktivní dobu. Se zvyšujícím se věkem dochází přirozeně k úpadku jednotlivých schopností pracovníka. Jedná se zejména o kognitivní změny, které se projevují u každého jedince individuálně: změny dané stárnutím se projevují zejména ve smyslovém vnímání, dochází k výraznému zhoršení zraku a k zhoršení sluchu. Dále dochází ke změně aktivační úrovně, staří lidé jsou celkově pomalejší. Zpracování informací a jejich reakce na nové informace vyžaduje delší dobu a v neposlední řadě ve stáří dochází k celkovému útlumu a zpomalení všech paměťových procesů jak v ukládání, tak ve vybavování si informací. [2]

Délka života se prodlužuje s vývojem lidských civilizací, je to dáno zejména zlepšováním lékařské péče a zvyšováním životní úrovně, jako je zlepšení bydlení a

stravy. Přes tento fakt je však nezanedbatelná skutečnost, že lidé se sice dožívají vyššího věku, ale kvalita jejich života s postupujícím věkem klesá v návaznosti na stárnutí lidského organismu.

Domnívám se, že novelou zákona č. 220/2011 Sb., o důchodovém pojištění navržené postupné zvyšování odchodu do důchodu není správné rozhodnutí.

Z hlediska ekonomického ano, ale v tomto případě je nutné brát na zřetel i hledisko stárnutí lidského organismu a etické hledisko. To, že se v současné době lidé dožívají vyššího věku než před padesáti lety, neznamená, že se prodlužuje délka jejich aktivního věku.

Proces stárnutí v sobě nese i etický problém. Člověk, který byl za svého aktivního života schopným, tvořivým a úspěšným pracovníkem, pak v předdůchodové době nemusí dosahovat takového výkonu, jaký byl od něj dříve očekáván. V důsledku tohoto může docházet k jeho sesazení na méně náročné a méně placené místo, což s poklesem jeho mzdy a tedy i potencionální výše důchodu s sebou nese i problém frustrace takového jedince. Dalším velkým problémem je zaměstnávání takového pracovníka v případě ztráty zaměstnání. Uplatnění pracovníků na trhu práce ve věku nad padesát let je již v současné době dlouhodobý problém.

Proto zastávám názor, že tento krok měl být více diskutován a měl být provázen i komplexní analýzou tohoto problému, která by nabídla na problém i jiný pohled než jen ekonomický.

Všechny zde prezentované průzkumy veřejného mínění dokládají fakt, že společnost není dostatečně přesvědčena o vhodnosti navržené důchodové reformy a nedůvěřuje jí. Více jak tři čtvrtiny dotázaných očekává značné zhoršení životní úrovně a jedna pětina dotázaných neřeší svůj příjem v důchodovém věku vůbec. Domnívám se, že je to dáno tím, že o problému nutnosti reformy důchodového systému se hovoří již desítky let, ale váha realizace tohoto problému je neustále oslabována politickým bojem. Vláda nemůže očekávat, že lidi budou nadšeně akceptovat nově vzniklá pravidla, když vzápětí opozice oznámí, že tyto pravidla zruší. Nejasné nastavení do budoucna vidím jako hlavní problém pro získání důvěry veřejnosti pro tuto reformu.

6 ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo zhodnotit současné navržené důchodové reformy v České republice v kontextu s návrhy jednotlivých politických stran a dále pak upozornit na možné úskalí schválené důchodové reformy.

Během zpracovávání mé bakalářské práce došlo k několika zásadním změnám. Byly schváleny zákony týkající se důchodové reformy, byla schválena novela zákona č. 220/2011 Sb., o důchodovém pojištění a byly schváleny zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření a zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření. Z tohoto důvodu jsem se snažila zaměřit se v druhé části své práce na tyto aktuální změny.

Současná vládní reforma vyplývá z návrhů, které byly již předtím předkládány Poradním expertním sborem ministra financí a ministra práce a sociálních věcí. Na konečné podobě se dohodly dne 6. 11. 2011 politické strany koalice, konkrétně ODS, VV, TOP 09. Všechny tyto politické strany měly i před volbami podobný názor na koncepci důchodové reformy, tedy realizovat ji především pomocí založení dobrovolného druhého pilíře, lišily se pouze v drobných parametrických odlišnostech. Naopak proti byly strany ČSSD a KSČM. Fakt, že zákon o důchodové reformě nepodpořily všechny strany napříč politickým spektrem vidím do budoucna jako možný problém, jelikož důchodová reforma je dlouhodobý proces a hrozí tedy, že v případě změny politického nastavení dojde i k radikálním změnám v nastavení důchodového systému. To je dle mého názoru nevhodné, protože to bude vést k destabilizaci navrženého systému a v důsledku i k rezignaci obyvatel účastnit se tohoto systému.

Postoj veřejnosti k současné důchodové reformě je převážně záporný. Je to dáno především obavou veřejnosti z neisté budoucnosti, též zde hrají velkou roli média a boj politických stran. Domnívám se, že nejdůležitější v této oblasti je zajistit dostatek informací pro širokou veřejnost. Myslím, že velice vhodným způsobem se toho zhostilo Ministerstvo práce a sociálních věcí, které na svých internetových stránkách má k důchodové reformě jednu celou kapitolu, ve které jsou zahrnuty veškeré novinky, ale i staré vládní návrhy důchodové reformy, včetně nejčastějších otázek k danému tématu. Domnívám se také, že by stát neměl podcenit informovanost mladých lidí. Dle mého názoru by bylo vhodné zavést již na základních školách předmět týkající se finanční

gramotnosti, ve kterém by se mimo jiné žákům vysvětloval důvod nutnosti spoření na důchod.

S konceptem důchodové reformy tak, jak je navržen, vcelku souhlasím. Nesouhlasím pouze s již schváleným postupným prodlužováním věku odchodu do důchodu, neboť se domnívám, že v tomto konceptu není zahrnut fakt aktivního lidského věku, ale bere se zde v úvahu pouze celkový věk člověka, který se bezpochyby postupně prodlužuje. Řešení této situace vidím shodně s návrhem Poradního expertního sboru ministra financí a ministra práce a sociálních věcí, tedy v zavedení možnosti zaměstnavatelských penzijních pojištění pro riziková a zvláště namáhavá zaměstnání v doplňkových důchodových systémech hrazených z prostředků zaměstnavatelů nebo pojištěnců. Tento problém však současný návrh důchodové reformy neřeší.

Je zřejmé, že úspěšnost reformy nebude patrná hned, ale ukáže ji až čas. Domnívám se přesto, že diverzifikace příjmů realizovaných ve stáří do třech navrhovaných pilířů je správným řešením.

7 SEZNAM TABULEK A OBRÁZKŮ

Tab. č. 1: Odhad počtu osob v ČR s nárokem na starobní důchod do roku 2066	15
Tab. č. 2: Živě narození a zemřelí v České republice	15
Tab. č. 3: Počet důchodců a poplatníků pojistného k 31. 12.	16
Tab. č. 4: Příjmy a výdaje na dávky důchodového pojištění k 30. 6. (mld. Kč)	16
Tab. č. 5: Přehled základních parametrů důchodového systému ve vybraných státech EU	26
Tab. č. 6: Porovnání schválené vládní reformy s předvolebními programy jednotlivých vládních stran	40
Obr. č. 1: Druhý pilíř – spořicí fáze	34
Obr. č. 2: Druhý pilíř – výplatní fáze	37
Obr. č. 3: Průzkum agentury Ipsos prezentovaný dne 11. 11. 2011 v pořadu České televize Suma sumárum – 3/4 obyvatel ČR nevěří státu a nesouhlasí s 2. pilířem důchodového systému	42
Obr. č. 4: Průzkum dle agentury Ipsos prezentovaný dne 11. 11. 2011 v pořadu České televize Suma sumárum – 80% obyvatel ČR očekává v důchodu zhoršení své životní úrovně	43
Obr. č. 5: Průzkum agentury AWD prezentovaný dne 19. 3. 2012 na internetových stránkách www.awdcr.cz - více než pětina Čechů si nespoří na důchod	44
Obr. č. 6: Průzkum časopisu Týden prezentovaný dne 31. 6. 2011 na internetových stránkách www.tyden.cz	45

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ČEZ	České Energetické Závody
ČR	Česká republika
ČSSD.....	Česká strana sociálně-demokratická
DB PAYG	dávkově definovaný průběžný důchodový systém
DC PAYG	příspěvkově definovaný průběžný důchodový systém
EU	Evropská unie
Eurostat	Evropský statistický úřad
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
NDC	Příspěvkově definovaný systém virtuálních účtů
ODS	Občanská demokratická strana
PAYG	Systém průběžného financování důchodového systému
PES	Poradní expertní sbor
VV	Věci veřejné
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
CRS	Centrální registr smluv
JIM	jednotné inkasní místo
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

LITERATURA:

- [1] HLEDÍKOVÁ Z.; JANÁK J.; DOBEŠ J. *Dějiny správy v českých zemích od počátku státu po současnost*. Praha: NLN, 2005, IBSN: 80-7106-709-1
- [2] KELNAROVÁ J.; MATĚJKOVÁ E. *Psychologie 1. díl pro studenty zdravotnických oborů*, Praha: Grada publishing a.s., 2010, IBSN: 978-80-247-3270-1
- [3] PAVLÁSEK V.; KUNEŠOVÁ H.; HEJDUKOVÁ P. *Veřejné finance a daně*. Plzeň: NAVA, 2009, IBSN: 80-7211-329-1
- [4] GREGOROVÁ Z. *Důchodové systémy*. Brno: Masarykova univerzita Brno, 1998, IBSN: 80-210-2003-2

ZÁKONY:

- [5] zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění
- [6] Zákon č. 426/2011 Sb., o důchodovém spoření (nabývá účinnosti 1. 1. 2013)
- [7] Zákon č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření (nabývá účinnosti 1. 1. 2013)

ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY:

- [8] *Počet starobních důchodců meziročně vzrostl o 54 tisíc* [on-line] Praha: Česká správa sociálního zabezpečení, 2011, Aktualizace 3. 2. 2012, [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <<http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2012/2012-02-03-pocet-vsech-duchodcu-mezirocne-vzrostl-o-54-tisic.htm>>
- [9] *Prognóza populačního vývoje české republiky na období 2008–2070* [on-line] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011, Aktualizace 4/2010 [cit. 6. 11. 2011] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/8842/Prognoza_2010.pdf>

- [10] *Důchodová reforma* [on-line] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011, Aktualizace 1. 11. 2011 [cit. 6. 11. 2011] Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/10450>>
- [11] *Odhad počtu osob s nárokem na starobní důchod do roku 2066* [on-line] Praha: Česká správa sociálního zabezpečení, 2011, Aktualizace 12. 7. 2011, [cit. 6. 11. 2011] Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/odhad_poctu_osob_s_narokem_na_starobni_duchod_do_roku_2066>
- [12] *Zpráva o stárnutí populace, ekonomické a rozpočtové projekce pro členské státy EU-27 (2008-2060)* [on-line] Brusel: Evropská komise, 2011, [cit. 6. 11. 2011] Dostupné z: <http://europa.eu/epc/pdf/2009_ageing_report.pdf>
- [13] *Nejčastější otázky a odpovědi k důchodové reformě* [on-line] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011, Aktualizace 18.11.2011 [cit. 18. 11. 2011] Dostupné z: <<http://socialniporadce.mpsv.cz/cs/246>>
- [14] *Počet obyvatel v produktivním věku bude v následujících letech stále klesat* [on-line] Institut pro veřejnou diskuzi, 2012, Aktualizace 23.2.2012 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <http://www.ivd.cz/cs/informace_pro_tisk/tiskove_zpravy/1801-pocet_obyvatel_v_produktnim_veku_bude_v_nasledujicich_letech_stale_klesat>
- [15] *Penzijní systém v Nizozemí* [on-line] Holandsko: Vláda Holandského království, 2012, Aktualizace 2008 [cit. 30. 4. 2012] Dostupné z: <<http://www.government.nl>>
- [16] *Volební program ODS* [on-line] 2011, [cit. 20. 11. 2011] Dostupné z: <<http://www.ods.cz/docs/programy/volebni-program2010.pdf>>
- [17] *Volební program TOP 09* [on-line] 2011, [cit. 20. 11. 2011] Dostupné z: <<http://www.top09.cz/files/soubory/volebni-program-2010-do-poslanecke-snemovny.pdf>>
- [18] *Volební program VV* [on-line] 2011, [cit. 20. 11. 2011] Dostupné z: <<http://www.veciverejne.cz/program-vv-socialni-politika.html>>
- [19] *Volební program ČSSD* [on-line] 2011, [cit. 20. 11. 2011] Dostupné z: <http://www.cssd.cz/data/files/volebni_program_velky2010.pdf>

- [20] *Volební program KSČM* [on-line] 2011, [cit. 20. 11. 2011] Dostupné z: <<http://www.kscm.cz/politika-kscm/duchodova-reforma>>
- [21] *Bílá kniha o přiměřených, spolehlivých a udržitelných důchodech* [on-line] Brusel: Evropská komise, 2012, Aktualizace 16. 2. 2012 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <http://europa.eu/epc/pdf/2009_ageing_report.pdf>
- [22] *Sociální pojištění 2070* [on-line] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011, Aktualizace 4/2010 [cit. 6. 11. 2011] Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/1349>>
- [23] *Důchodové pojištění v Německu* [on-line] Německo, 2012, Aktualizace 2. 3. 2012 [cit. 31. 03. 2012] Dostupné z: <http://www.deutsche-rentenversicherung.de/sid_76CCEF0C75B965A27FE34307718D1A17.cae03/SharedDocs/de/Inhalt/Servicebereich2/presse/themenschwerpunkte/pressemappe_rente_67/homepage_laenger_arbeite_faq.html?nn=28142>
- [24] *Snížující se porodnost* [on-line] SANEP.cz, 2012, Aktualizace 25. 3. 2012, [cit. 31. 3. 2012] Dostupné z: <<http://www.sanep.cz/pruzkumy/snizujici-se-porodnost-publikovano-25-3-2012/>>
- [25] *Melbourne Mercer Global Pension Index* [on-line] 2012, [cit. 31.3.2012] Dostupné z: <<http://www.mercer.com/articles/global-pension-index>>
- [26] *Ministerstvo práce a sociálních věcí Spolkové republiky Německo - Penze* [on-line] Německo, 2012, [cit. 31. 3. 2012] Dostupné z: <<http://www.bmas.de/DE/Themen/Rente/inhalt.html>>
- [27] *Česká republika v Bílé knize o důchodovém zabezpečení* [on-line] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2012, Aktualizace 22. 2. 2012 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/12548/tz_220212b.pdf>
- [28] *Starobní důchod* [on-line] Vídeň: Inštituce sociálního zabezpečení pro obchod a hospodářství, 2012 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <http://esv-sva.sozvers.at/portal27/portal/svportal/channel_content/cmsWindow?p_pubid=8794&action=2&p_menuid=7350&p_tabid=4#pd676004>

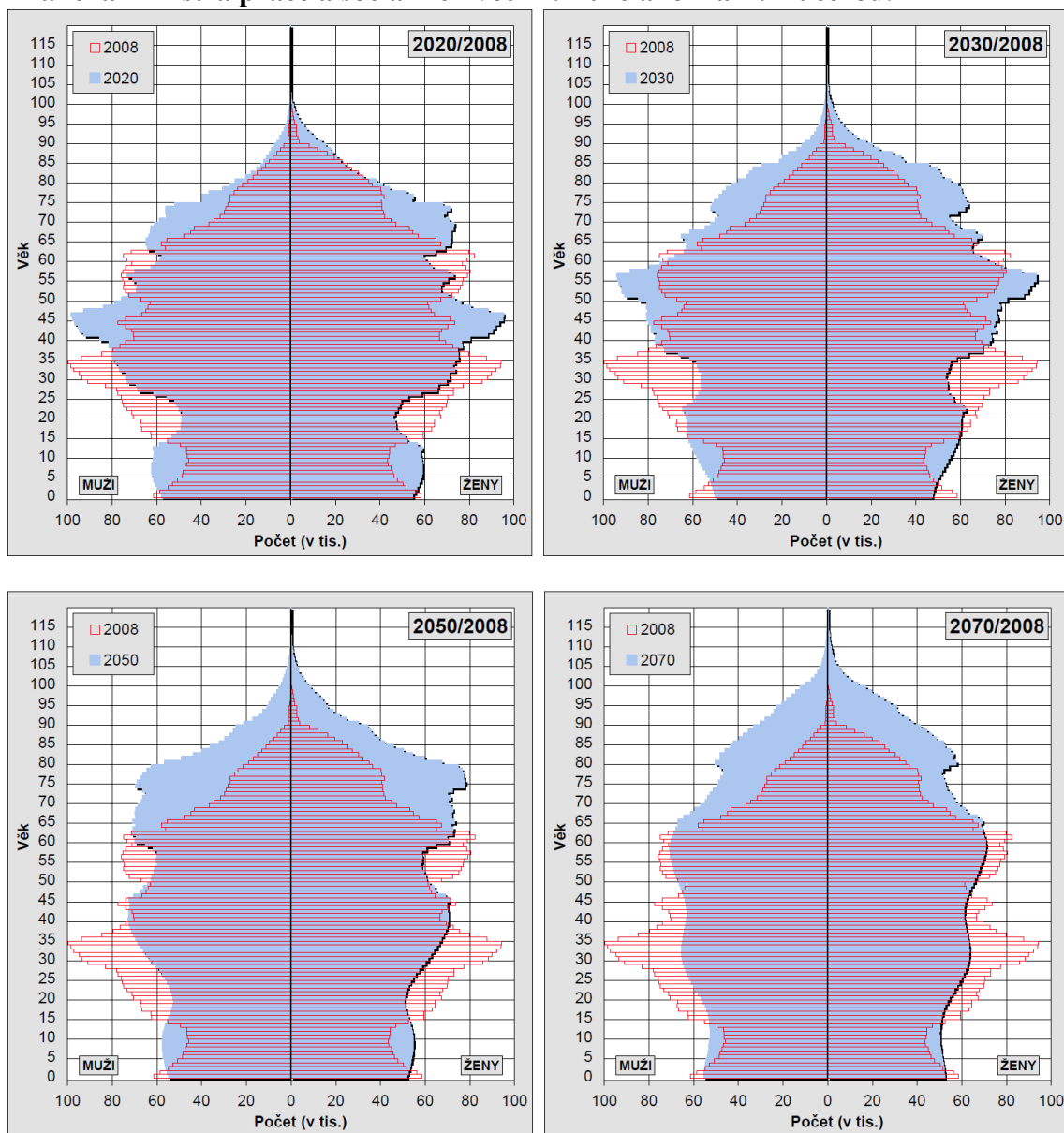
- [29] *Důchod* [on-line] Vídeň: Správa sociálního zabezpečení, 2012 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <http://www.pensionsversicherung.at/portal27/portal/pvportal/channel_content/cmsWindow?action=2&p_menuid=70880&p_tabid=2>
- [30] *Důchodové reforma* [on-line] Praha: Ministerstvo financí, 2012, Aktualizace 3. 2. 2012 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/duchodova_reforma.html>
- [31] *Důchodové pojištění* [on-line] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011, [cit. 6. 11. 2011] Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/3#ps>>
- [32] *Zprávy o stárnutí populace: hospodářské a rozpočtové projekce na eu-27 členských států (2008-2060)* [on-line] Evropský statistický úřad, Aktualizace 2/2009, [cit. 6. 11. 2011] Dostupné z: <http://europa.eu/epc/pdf/2009_ageing_report.pdf>
- [33] *Důchodový systém* [on-line] Ministerstvo práce a sociálních věcí Slovenské republiky, Aktualizace 2. 11. 2011, [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <<http://www.employment.gov.sk/dochodkovy-system.html>>
- [34] *Důchodový systém* [on-line] Důchodový systém, Aktualizace 2012, [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <<http://www.system-emerytalny.pl>>
- [35] *Penzijní pojištění* [on-line] Ministerstvo práce a sociálních věcí Polska, [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <<http://www.mpips.gov.pl/en/social-insurance/pension-insurance>>
- [36] *Důchodová reforma* [on-line] Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2012, Aktualizace 16. 1. 2012 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/11971/Popis.pdf>>
- [37] *Více než pětina Čechů si nespoří na důchod.* [on-line] Praha: Agentura AWD, 2012, Aktualizace 19. 3. 2012 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z:<http://www.awdcr.cz/awdcz/cz/awd_home/tiskovy_servis/tz/2012/vice_nez_petina_cechu_si_nespori_na_duchod.FilterBase.aGFzaGtleT0vY29udGVudC9hd2Rjei9jei9hd2RfaG9tZS90aXNrb3Z5X3NlcnZpcy90ejs~.filter1.all1.filter2..contentpage.2.career.false.nltype.html>

- [38] *Důchodová reforma – o využití soukromých penzijních společností uvažuje téměř čtvrtina Čechů, nemají však dostatek informací.* [on-line] Praha: Agentura STENMARK, 2011, Aktualizace 8. 9. 2011 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <http://www.stemmark.cz/download/press_release_duchodova_reforma_2011.pdf>
- [39] *Do důchodu až v sedmdesáti, sněmovna přehlasovala Senát* [on-line] Praha: Týden.cz, 2011, Aktualizace 21. 6. 2011 [cit. 6. 11. 2011] Dostupné z: <http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/do-duchodu-az-v-sedmdesati-snemovna-prehlasovala-senat_205157.html>
- [40] *Výdaje na důchody v % z HDP* [on-line] Praha: Český statistický úřad, Aktualizace 24. 2. 2012 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/A50020B547/\\$File/1607110327.pdf](http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/t/A50020B547/$File/1607110327.pdf)>
- [41] *Důchody na první pohled 201, Penzijní systémy v zemích OECD a G20* [on-line] Paříž: OECD, Aktualizace 2011 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <http://www.dgaep.gov.pt/upload//RIareas/Pensions_at_a_glance_2011.pdf>
- [42] *Důchodové reforma* [on-line] Praha: Ministerstvo financí, 2012, Aktualizace 3. 1. 2012 [cit. 30. 3. 2012] Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/duchodova_reforma_66979.html>

10 SEZNAM PŘÍLOH

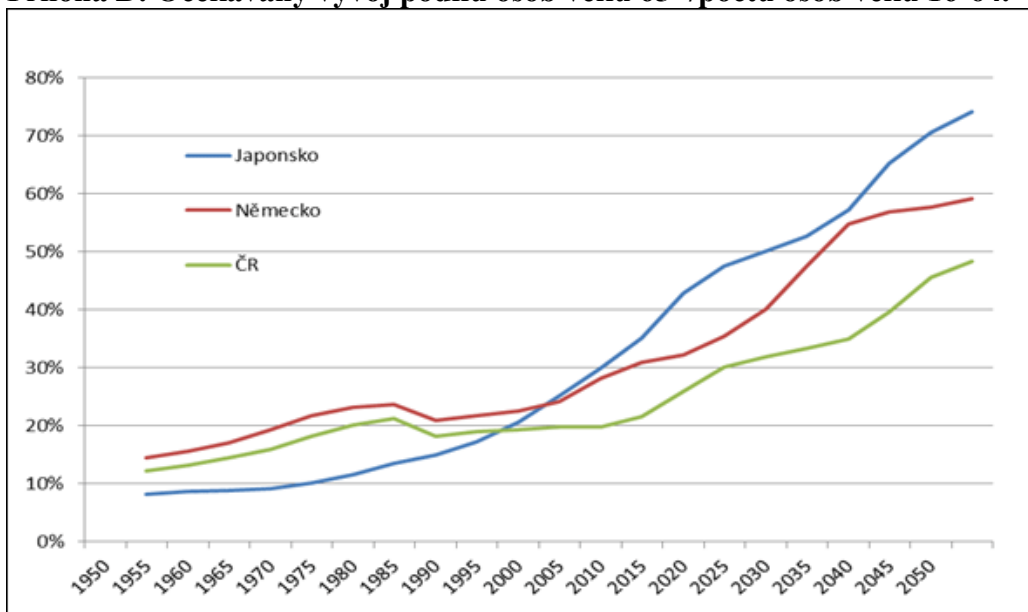
- Příloha A:** Očekávaný vývoj úhrnné plodnosti a její struktury podle věku mezi roky 2009 a 2070.
- Příloha B:** Očekávaný vývoj podílu osob věku 65+/počtu osob věku 16-64.
- Příloha C:** Očekávaný přírůstek dětí (počet narozených dětí na jednu ženu) ve státech EU.
- Příloha D:** Očekávaný vývoj podílu osob věku 65+/počtu ekonomicky aktivních obyvatel ve státech EU.
- Příloha E:** Důchodové systémy v členských státech EU.
- Příloha F:** Melbourne Mercer Global Pension Index 2011.
- Příloha G:** Potřebná doba pro nárok na starobní důchod podle ust. § 29 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.
- Příloha H:** Důchodový věk podle § 32 zákona o důchodovém pojištění u pojištěnců narozených po roce 1936.
- Příloha I:** Výdaje na důchody v % z HDP.
- Příloha J:** Výše příjmů v důchodu (v % z předchozí čisté průměrné mzdy).
Míra náhrady dle jednotlivých pilířů důchodového systému.

Příloha A: Očekávaný vývoj úhrnné plodnosti a její struktury podle věku mezi roky 2009 a 2070 (střední varianta) dle prognózy populačního vývoje České republiky na období 2008-2070 zpracované pro Poradní expertní sbor ministra financí a ministra práce a sociálních věcí B. Burcianem a T. Kučerou.

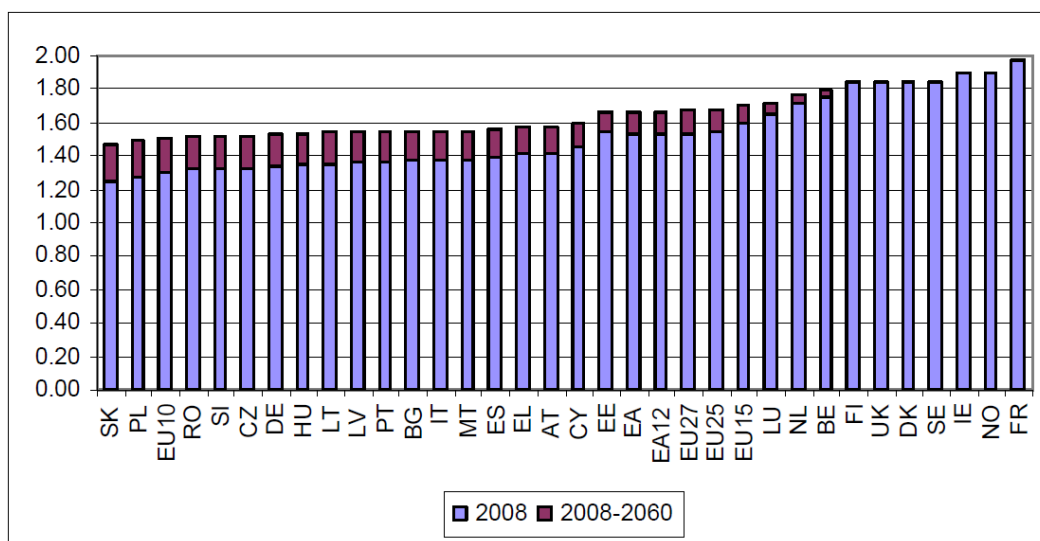
Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011

Příloha B: Očekávaný vývoj podílu osob věku 65+/počtu osob věku 16-64.

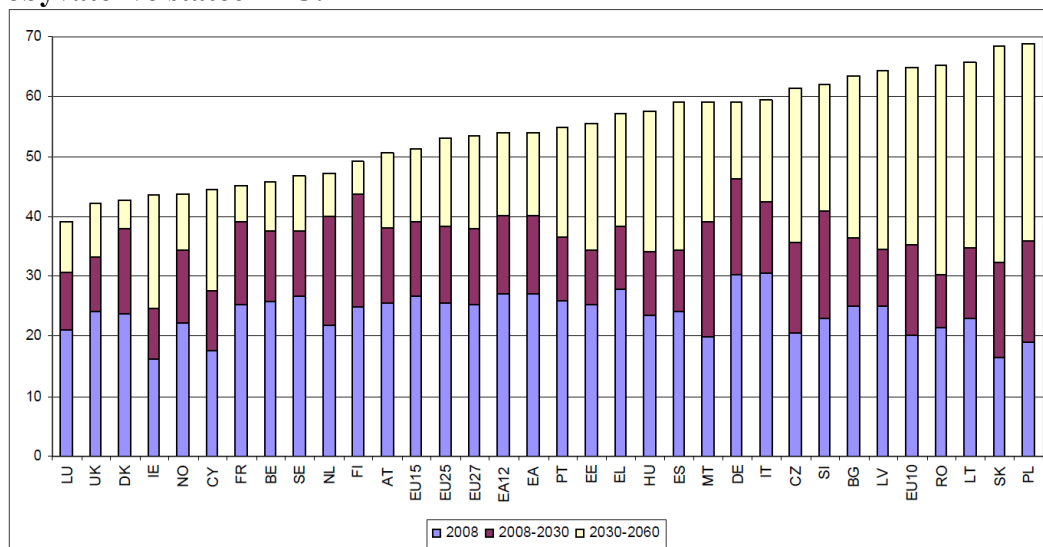
Zdroj: Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2011

Příloha C: Očekávaný přírůstek dětí (počet narozených dětí na jednu ženu) ve státech EU.

Zdroj: Evropský statistický úřad, 2011 [12]

Příloha D: Očekávaný vývoj podílu osob věku 65+/počtu ekonomicky aktivních obyvatel ve státech EU.

Zdroj: Evropský statistický úřad, 2011 [12]

Příloha E: Důchodové systémy v členských státech EU.

		Působnost							
		Veřejné důchody					Zaměstnanecké penzijní pojištění	Soukromé důchodové pojištění	
		Minimální důchod / sociální příspěvek	Starobní důchody	Předčasné důchody	Invalidní důchody	Pozůstatní důchody		Povinné důchodové pojištění	Dobrovolné důch. Pojištění
Belgie	BE	MT - SA	ER	ER	ER (zaměstnanec)/FR (OSVČ)	ER	V*	X	V
Bulharsko	BG	MT - SA	ER/FR	ER (důchody před r.2010)	ER/FR	ER/FR	V*	M(young 1960); M*(prof)	V
ČR	CZ	FR	ER	ER	ER	ER	X	X	V
Dánsko	DK	FR & MT	FR & MT	V	FR	FR	V	X	V
Německo	DE	MT - SA	ER	ER	ER	ER	V*	X	V
Estonsko	EE	FR	FR(před 1999); ER(po 1999)	X	FR(po 1999); ER(po)	FR(po 1999);ER(po)	X	M(young 1983)	V -old
Řecko	EL	MT	ER	ER	ER	ER	X	X	V
Španělsko	ES	MT - SA	ER-priv; FRw-pub.	ER-priv; FRw-pub.	ER-priv; FRw-pub.	ER-priv; FRw-pub.	V-priv; M-pub	-	V
Francie	FR	MT	ER	ER	ER HC	ER	V	-	V
Irsko	IE	MT - FR & SA	FR	MT - FR & SA	SA:MT-FR;	SA:MT-FR;FR	V-priv; M-pub	X	V
Itálie	IT	MT & SA	ER	ER	ER	ER	V	X	V
Kypr	CY	SA	ER	ER	ER	ER	V-priv; M-pub	X	X
Lotyšsko	LV	SA	ER	ER	ER	ER	X	M(young 1971); Vold	V
Litva	LT	SA	ER	ER	ER	FR nebo ER	X	V	V
Lucembursko	LU	FR - SA	ER	ER	ER	ER	V	X	V
Maďarsko	HU	MT - SA	ER	ER	ER	ER	X	M(new199)	V
Malta	MT	MT - FR	ER	-	FR	ER	Existuje pouze v menším rozsahu	X	V
Holandsko	NL	SA	ER	-	ER	ER	M	X	V
Rakousko	AT	MT - SA	ER	ER	ER	ER	M	X	V
Polsko	PL	MT	ER	ER	ER	ER	V	M/V	V
Portugalsko	PT	MT - SA	ER	ER	ER	ER	M-prof; V-others	X	V
Rumunsko	RO	SA	ER	ER	ER	ER	-	M	-
Slovinsko	SI	MT	ER	ER	ER	ER	M-prof; V-others	X	V
Slovensko	SK	MT - SA	ER	ER	ER	ER	X	M/V	V
Finsko	FI	MT	ER	ER	ER	ER	V	X	V
Švédsko	SE	MT	ER	ER	ER	ER	V	M	V
Velká Británie	UK	FR & MT - SA	ER	X	ER HC	-	V	X	V
Norsko	NO	FR	ER	X	ER	ER	M	X	V

Zdroj: Evropský statistický úřad, 2011 [12]

Vysvětlivky zkratk uvedených v tabulce:

MT ... penze jsou určovány podle majetkových poměrů

FR ... jednotná sazba

FRw ... jednotná sazba dle mzdových kategorií

ER ... dle výdělku

HC ... částečně hrazené výdaje na zdravotní péči

SA ... sociální příspěvek / pomoc

X ... neexistuje

V ... dobrovolná účast v programu

M ... povinná účast v programu

public ... zaměstnanci veřejného sektoru

private ... zaměstnanci privátního sektoru

new ... nově příchozí na trh práce

prof ... pouze pro vybrané profese

other ... jiné než vybrané profese

young(X) ... pouze pro osoby narozené po roce X, včetně

old ... pouze pro osoby jiné než mladší

Příloha F: Melbourne Mercer Global Pension Index 2011.

Stupeň	Hodnota indexu	Země	Popis
A	>80	nikdo	Nejlepší, robustní penzijní systém, který přináší dobré výhody, je udržitelný a má vysoký stupeň integrity.
B	65-80	Holandsko, Austrálie	Systém, který má solidní strukturu s mnoha dobrými funkcemi, ale má některé oblasti pro zlepšení, které jej odlišují od kvalitního systému.
		Švédsko, Švýcarsko, Kanada, UK	
C+	60-65	Chile	Systém, který má některé dobré vlastnosti, ale má také velké riziko a nedostatky, které by se měly řešit. Bez těchto úprav lze zpochybnit jeho účinnost a dlouhodobou udržitelnost.
C	50-60	Polsko, Brazílie, USA, Singapur, Francie, Německo	
D	35-50	Japonsko, Indie, Čína	Systém, který má některé žádoucí vlastnosti, ale také má výrazné nedostatky a opomenutí, které je třeba řešit. Bez těchto úprav lze zpochybnit jeho účinnost a dlouhodobou udržitelnost.
E	<35	nikdo	Chudý systém, systém v raných fázích vývoje nebo neexistující systém.

Zdroj: www.mercer.com, 2012 [25]

Příloha G: Potřebná doba pro nárok na starobní důchod podle § 29 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění.

dosažení důchodového věku	potřebná doba pojištění činí:
před rokem 2010	25 let
v roce 2010	26 let
v roce 2011	27 let
v roce 2012	28 let
v roce 2013	29 let
v roce 2014	30 let
v roce 2015	31 let
v roce 2016	32 let
v roce 2017	33 let
v roce 2018	34 let
po roce 2018	35 let

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení, 2011

Příloha H: Důchodový věk podle § 32 zákona o důchodovém pojištění u pojištěnců narozených po roce 1936.

Rok narození	Důchodový věk činí u					
	mužů	žen s počtem vychovaných dětí				
		0	1	2	3 a 4	5 a více
1936	60r+2m	57r	56r	55r	54r	53r
1937	60r+4m	57r	56r	55r	54r	53r
1938	60r+6m	57r	56r	55r	54r	53r
1939	60r+8m	57r+4m	56r	55r	54r	53r
1940	60r+10m	57r+8m	56r+4m	55r	54r	53r
1941	61r	58r	56r+8m	55r+4m	54r	53r
1942	61r+2m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m	53r
1943	61r+4m	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m	53r+4m
1944	61r+6m	59r	57r+8m	56r+4m	55r	53r+8m
1945	61r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m	54r
1946	61r+10m	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m	54r+4m
1947	62r	60r	58r+8m	57r+4m	56r	54r+8m
1948	62r+2m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m	55r
1949	62r+4m	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m	55r+4m
1950	62r+6m	61r	59r+8m	58r+4m	57r	55r+8m
1951	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m	56r
1952	62r+10m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m	56r+4m
1953	63r	62r	60r+8m	59r+4m	58r	56r+8m
1954	63r+2m	62r+4m	61r	59r+8m	58r+4m	57r
1955	63r+4m	62r+8m	61r+4m	60r	58r+8m	57r+4m
1956	63r+6m	63r+2m	61r+8m	60r+4m	59r	57r+8m
1957	63r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+4m	58r
1958	63r+10m	63r+10m	62r+8m	61r+2m	59r+8m	58r+4m
1959	64r	64r	63r+2m	61r+8m	60r+2m	58r+8m
1960	64r+2m	64r+2m	63r+8m	62r+2m	60r+8m	59r+2m
1961	64r+4m	64r+4m	64r+2m	62r+8m	61r+2m	59r+8m
1962	64r+6m	64r+8m	64r+8m	63r+2m	61r+8m	60r+2m
1963	64r+8m	64r+8m	64r+8m	63r+8m	62r+2m	60r+8m
1964	64r+10m	64r+10m	64r+10m	64r+2m	62r+8m	61r+2m
1965	65r	65r	65r	64r+8m	63r+2m	61r+8m
1966	65r+2m	65r+2m	65r+2m	65r+2m	63r+8m	62r+2m
1967	65r+4m	65r+4m	65r+4m	65r+4m	64r+2m	62r+8m
1968	65r+6m	65r+6m	65r+6m	65r+6m	64r+8m	63r+2m
1969	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+8m	65r+2m	63r+8m
1970	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+8m	64r+2m
1970	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+10m	65r+8m	64r+2m
1971	66r	66r	66r	66r	66r	64r+8m
1972	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	66r+2m	65r+2m
1973	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	66r+4m	65r+8m
1974	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+6m	66r+2m
1975	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m	66r+8m
1976	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m	66r+10m
1977	67r	67r	67r	67r	67r	67r
1978	67r+2m	67r+2m	67r+2m	67r+2m	67r+2m	67r+2m
1979	67r+4m	67r+4m	67r+4m	67r+4m	67r+4m	67r+4m
1980	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m	67r+6m
1981	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m	67r+8m
1982	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m	67r+10m
1983	68r	68r	68r	68r	68r	68r

Vysvětlivky: "r" znamená rok, "m" znamená měsíc

Důchodový věk se prodlužuje i pro narozené v roce 1984 a mladší vždy o plus 2 měsíce pro každý další ročník.

Zdroj: Česká správa sociálního zabezpečení, 2011

Příloha I: Výdaje na důchody v % z HDP.

Země	1995	2000	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
EU 27	12,2	12,0	²⁾ 11,4	²⁾ 12,1	²⁾ 13,1
EU 25	.	12,3	12,3	12,2	12,2	12,0	²⁾ 11,5	²⁾ 12,1	²⁾ 13,1
Eurozóna 17	.	12,5	12,7	12,7	12,6	12,4	12,2	²⁾ 12,5	²⁾ 13,4
v tom:									
Belgie	11,8	11,0	11,3	11,2	11,2	11,0	10,7	11,3	12,1
Bulharsko	7,6	7,2	6,9	7,0	8,8
Česká republika	6,9	8,2	8,3	7,9	8,0	8,0	7,9	8,2	9,1
Dánsko	11,3	10,5	11,1	11,0	11,0	10,7	10,7	11,1	12,1
Estonsko	.	6,6	5,9	6,0	5,9	5,9	5,8	7,0	9,1
Finsko	12,7	10,6	11,3	11,2	11,2	11,1	10,8	10,8	12,6
Francie	13,3	13,0	13,1	13,2	13,3	13,3	13,3	13,7	²⁾ 14,5
Irsko	5,0	3,6	4,8	4,9	4,9	5,0	5,2	6,0	7,3
Itálie	14,2	14,4	14,7	14,6	14,7	14,6	14,6	²⁾ 15,0	²⁾ 16,0
Kypr	.	5,7	6,7	6,6	6,7	6,7	6,6	6,8	7,4
Litva	.	7,8	6,7	6,6	6,5	6,3	6,6	7,4	²⁾ 9,6
Lotyšsko	.	9,6	7,5	6,9	6,4	6,2	5,3	6,0	²⁾ 8,4
Lucembursko	11,1	9,4	10,1	9,9	9,6	8,6	8,2	8,3	9,5
Maďarsko	.	8,7	9,2	9,3	9,8	10,0	10,5	11,0	11,2
Malta	7,3	7,9	8,7	9,0	9,2	9,2	9,0	9,1	9,7
Německo	12,5	13,1	13,6	13,4	13,4	12,9	12,4	12,3	²⁾ 13,1
Nizozemsko	13,9	12,5	12,8	12,8	12,5	12,3	12,1	12,0	²⁾ 12,8
Polsko	.	12,6	13,8	13,3	12,7	12,5	11,6	11,6	12,4
Portugalsko	9,4	10,1	11,4	12,0	12,3	12,6	12,6	13,2	14,1
Rakousko	14,2	14,2	14,6	14,4	14,2	14,0	13,8	14,0	15,1
Rumunsko	.	6,1	6,0	6,2	6,2	6,0	6,4	7,6	9,4
Řecko	10,0	11,1	11,5	11,7	12,2	12,1	12,3	12,7	13,4
Slovensko	7,3	7,5	7,3	7,4	7,5	7,3	7,3	7,1	²⁾ 8,4
Slovinsko	.	11,0	10,7	10,5	10,3	10,3	9,7	9,6	²⁾ 10,9
Spojené království	11,7	11,9	10,6	10,6	10,8	10,7	²⁾ 8,5	²⁾ 11,4	²⁾ 12,5
Španělsko	10,1	9,6	9,2	9,1	9,1	9,0	9,0	²⁾ 9,3	²⁾ 10,1
Švédsko	12,5	11,3	12,2	12,1	12,2	11,8	11,6	11,8	²⁾ 12,9
Ostatní země									
Island	5,7	6,2	7,3	7,1	7,0	6,8	7,0	7,2	8,3
Norsko	8,4	7,6	8,6	8,4	8,0	7,6	7,8	7,6	8,8
Švýcarsko	11,2	12,1	13,2	13,0	13,1	12,6	12,4	²⁾ 12,2	.

1) Výdaje na důchody zahrnují výdaje na invalidní důchody, dávky předčasného důchodu v důsledku snížené pracovní schopnosti, starobní důchody, předčasné starobní důchody, částečné důchody, důchody pozůstalým a předčasný odchod do důchodu vynucený trhem práce

2) Předběžné údaje

Zdroj: Eurostat, 2012

Příloha J: Výše příjmů v důchodu (v % z předchozí čisté průměrné mzdy).

Míra náhrady dle jednotlivých pilířů důchodového systému.

	Veřejné			Soukromé povinné			Dobrovolné DC			Celkem povinné			Celkem s dobrovolným		
	Public			Mandatory private			Voluntary DC			Total mandatory			Total with voluntary		
% z průměrné mzdy	0.5	1	1.5	0.5	1	1.5	0.5	1	1.5	0.5	1	1.5	0.5	1	1.5
OECD members															
Australia	37.9	11.8	3.2	35.4	35.4	35.4				73.3	47.3	38.6			
Austria	76.6	76.6	72.3							76.6	76.6	72.3			
Belgium	60.1	42.0	32.7				15.6	15.6	12.3	60.1	42.0	32.7	75.7	57.6	45.0
Canada	61.2	38.9	25.9				30.8	30.8	30.8	61.2	38.9	25.9	92.0	69.7	56.7
Chile	18.8	3.2	0.0	41.3	41.7	41.8				60.0	44.9	41.8			
Czech Republic	80.2	50.2	37.4				11.3	11.3	11.3	80.2	50.2	37.4	91.5	61.5	48.6
Denmark	64.7	28.9	17.0	55.9	50.7	49.0				120.6	79.7	66.1			
Estonia	37.7	25.5	21.5	22.5	22.5	22.5				60.2	48.0	44.0			
Finland	66.4	57.8	57.8							66.4	57.8	57.8			
France	55.9	49.1	41.3							55.9	49.1	41.3			
Germany	42.0	42.0	42.0				16.9	16.9	16.9	42.0	42.0	42.0	59.0	59.0	59.0
Greece	95.7	95.7	95.7							95.7	95.7	95.7			
Hungary	44.4	44.4	44.4	31.4	31.4	31.4				75.8	75.8	75.8			
Iceland	63.0	15.0	5.1	81.9	81.9	81.9				144.9	96.9	87.0			
Ireland	57.9	29.0	19.3				37.6	37.6	37.6	57.9	29.0	19.3	95.5	66.5	56.9
Israel	38.9	19.4	13.0	61.3	50.2	33.4				100.1	69.6	46.4			
Italy	64.5	64.5	64.5							64.5	64.5	64.5			
Japan	47.9	34.5	30.0							47.9	34.5	30.0			
Korea	64.1	42.1	31.9							64.1	42.1	31.9			
Luxembourg	97.9	87.4	83.8							97.9	87.4	83.8			
Mexico	30.5	4.0	2.7	26.9	26.9	26.9				57.5	30.9	29.6			
Netherlands	58.5	29.2	19.5	34.6	58.9	67.0				93.0	88.1	86.5			
New Zealand	77.5	38.7	25.8				14.6	14.6	14.6	77.5	38.7	25.8	92.1	53.4	40.5
Norway	57.7	46.1	34.2	5.7	7.0	7.5	8.6	12.0	17.1	63.4	53.1	41.7	72.0	65.0	58.8
Poland	28.7	28.7	28.7	30.2	30.2	30.2				59.0	59.0	59.0			
Portugal	63.3	53.9	53.1							63.3	53.9	53.1			
Slovak Republic	26.0	26.0	26.0	31.6	31.6	31.6				57.5	57.5	57.5			
Slovenia	64.3	62.4	62.4							64.3	62.4	62.4			
Spain	81.2	81.2	81.2							81.2	81.2	81.2			
Sweden	45.6	31.1	22.8	22.7	22.7	45.9				68.3	53.8	68.7			
Switzerland	52.3	34.5	23.7	12.8	23.4	17.1				65.2	57.9	40.9			
Turkey	76.4	64.5	64.5							76.4	64.5	64.5			
United Kingdom	53.8	31.9	22.6				36.7	36.7	36.7	53.8	31.9	22.6	90.5	68.6	59.3
United States	51.7	39.4	35.3				38.8	38.8	38.8	51.7	39.4	35.3	90.5	78.2	74.1
OECD34	57.2	42.1	36.5							71.7	57.2	51.9	84.3	64.4	55.4
Other major economies															
Argentina	90.7	78.1	73.9							90.7	78.1	73.9			
Brazil	85.9	85.9	85.9							85.9	85.9	85.9			
China	97.9	77.9	71.2							97.9	77.9	71.2			
India	95.2	65.2	55.0							95.2	65.2	55.0	95.2	65.2	55.0
Indonesia	14.1	14.1	14.1							14.1	14.1	14.1			
Russian Federation	35.0	35.0	35.0	17.3	17.3	17.3				52.3	52.3	52.3	35.0	35.0	35.0
Saudi Arabia	100.0	100.0	100.0							100.0	100.0	100.0			
South Africa	15.1	0.0	0.0				33.1	33.1	33.1	15.1	0.0	0.0	48.2	33.1	33.1
EU27	58.3	49.0	44.6							70.1	61.6	58.3			

DC = Defined contribution.
DC = příspěvkově definovaný

Zdroj: OCED pension models, 2011 [41]

Abstrakt

DOBŘEMYSLOVÁ, J. Reforma systému důchodového zabezpečení v ČR. Bakalářská práce. Plzeň: Fakulta ekonomická ZČU v Plzni, 48 s., 2012

Klíčová slova: důchodové zabezpečení, sociální zabezpečení, důchodová reforma, důchodové systémy, třípilířový důchodový systém

Bakalářská práce se zabývá aktuálně schváleným návrhem důchodové reformy v ČR. V první části práce je popsána historie důchodového systému až po současnost včetně důvodu neudržitelnosti současné koncepce důchodových systémů jak v ČR tak v EU. Následuje komparace důchodových systémů vybraných zemí EU a popis současné schválené důchodové reformy včetně novel, které jí předcházely. Poslední část práce analyzuje tuto důchodovou reformu a autorka zde upozorňuje na možná úskalí do budoucnosti. V závěru pak uvádí svůj vlastní postoj k důchodové reformě.

Abstract

DOBŘEMYSLOVÁ, J. Reforming the pension system in the Czech Republic. Bachelor thesis. Pilsen: Faculty of economy ZČU in Pilsen, 48 p., 2012

Key words: pension security, social security, pension reform, pension systems, three-pillar pension system

This thesis deals with the currently approved draft of pension reform in the Czech Republic. The first part describes the history of the pension system to the present including the reason for unsustainability of the current draft of pension systems both in Czech Republic and the EU. The following part contains comparison of pension systems of selected EU countries and description of the current approved pension reforms, including changes. The last part of this work analyzes the pension reform, and the author also draws attention to possible pitfalls in the future. In conclusion, the author stated her own position on pension reform.